

AKTUALNO VPRAŠANJE

Pomembnost higiensko-tehnične zaščite dela v podjetjih in gospodarskih organizacijah na Gorenjskem sili le od časa do časa v ospredje razprav v samoupravnih organih v podjetjih in družbenih organih upravljanja. Največkrat takrat, ko se pripeti v podjetju kaka hušja delovna nesreča ali pa ko inšpekcija dela dodobra prerešeta delovne pogoje zdaj v tem zdaj v onem podjetju.

Kje so vzroki lagodja do tega pomembnega vprašanja?

Pri okrajnem Zavodu za socialno

zavarovanje je sicer okrajna komisija HTZ, ki pa se peča le z večjimi podjetji v okraju, medtem ko ne zmora načrtnega dela tudi v manjših podjetjih, ki bi bila pomoči te komisije najbolj potrebna. Toda samo ta komisija »na najvišji ravni« v okraju še daleč ni dovolj.

Le redka so namreč podjetja, ki imajo tudi v okviru samoupravnih organov svoje komisije HTZ, če pa so že, so te nedelavne in bolj ali manj le na papirju. — Ko so člani skupščine kranjske podružnice okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje razpravljali o tem na nedavni skupščini, so

prišli do prepričanja, da te komisije tudi ne morejo pomeniti kaj več, ker nimajo pravzaprav nobenih kompetenc. Ne morejo kaznovati prekrškov in tudi večjega vpliva na vodstva podjetij nimajo.

Morda je v tem le delen vzrok neučinkovitosti HTZ komisij v podjetjih. Zato bodo sedaj skušali sestaviti za vse komisije HTZ v gospodarskih organizacijah pravila, na podlagi katerih jim bo omogočeno večje uveljavljanje. — To pobudo je treba pozdraviti. I. A.

AKTUALNO VPRAŠANJE

O GLAVNEM RAZPRAVA O KOMUNALNIH VPRAŠANJH

Zbori volivcev večidel končani, zbori volivcev-proizvajalcev pa te dni

V nedeljo so v večini krajev na Gorenjskem končali zbori proizvajalcev. Le ponekod bodo trajali še prve dni tega tedna.

V splošnem so volivci v sozazmeroma kar precejšnjem številu prihajali na zbor. Ponekod jih je prišlo 20%, na nekaterih zborih v mestu Kranj pa tudi do 34%. Skoraj v vsaki občini pa se je dogodilo, da kak zbor ni bil sklepčen, vendar teh primerov ni bilo mnogo. Večidel je bil v takem primeru kriv politični aktiv, ki se ni dovolj temeljito lotil priprav. Na enem izmed zborov volivcev v občini Zelenik pa so moške, ko so ugotovili, da bi se morali zaradi nesklepnosti ponovno sestati, stopili domov še po žene. Večidel so volivci sprejeli na listo kandidate, ki so jih predlagala občinska politična vodstva, prav povsod pa tudi ne. Ponekod so kandidato listo na zboru volivcev deloma spreminili in dodali nove kandidate, kar govori o zavzetosti volivcev za to, da bi bili ljudski odbori kar najbolj sestavljeni. Tu in tam so znali volivci v takih primerih izbrati kandidate,

ki so ustrezali vsaj toliko ali celo bolj kot tisti, ki jih je predlagalo občinsko politično vodstvo. V nekaj redkih primerih pa je pri tem, ko so volivci izbirali kandidate, botroval tudi ozek lokalizem ali celo demagogija, proti čemer so znali razgledanejši volivci ponekod uspešno nastopiti, povsod pa ne. Zanimivo in razveseljivo je, da je na kandidatnih listah zelo mnogo novih ljudi, takih, ki doslej še niso bili v ljudskih odborih, so se pa že uveljavili v raznih svetih in organih samoupravljanja. Z njimi bo prišel v nove ljudske odbore nedvomno še bolj svež duh.

Nimamo še točnih podatkov, vendar vse kaže, da je mladina uspela, da je prišlo na kandidatne liste nekaj več mladine, vendar ponekod še ne dovolj. Manj pa je to marsikje uspelo ženskam. Več kot v občinskih zborih pa kandidira žensk v zborih proizvajalcev.

Na večini zborov proizvajalcev se je razprava sukala največ okrog kandidatov in pa o komunalnih vprašanjih, kot je bilo tudi pričakovati, dasiravno bi bilo želeli kaj več razprave tudi o širših družbenih, političnih in gospodarskih problemih. Tu in tam se volivci niso kar tih zadovoljili s poročili, marveč so z ostrejšo kritiko nakažovali tudi smernice, po katerih naj dela novi ljudski odbor. Na Jesenicah so na mnogih zborih volivcev zahtevali pojasnila, zakaj takšna negibnost pri urejanju šolske problematike (prostori); ob tem so kar precej upravičeno kritizirali tudi nezadostno sodelovanje med Zelenarno in občino. Razen tega so v tej občini razpravljali še o problematiki raznih domov, kopalnic, stanovanjske gradnje, o vodovodu in podobnih problemih, v središču Jesenic pa o trgovini in tržnici. V zgornjesavski dolini je bilo dokaj razprav o razvijanju gostinstva in turizma. Na nekaterih zborih volivcev v Kranju je bilo slišati med drugim kritična mnenja volivcev o trgovini. Pomanjkljiva tehnična opremljenost trgovine, pa tudi nekateri nezdravi pojavi (denimo, v grostični trgovini — težnje po zapiranju slovenskega trga pred dotokom kmetijskih pridelkov iz drugih republik so problemi, ki čedalje bolj žulijo potrošnike v vseh naših industrijskih središčih. Razen stanovanjske gradnje in drugih komunalnih problemov je kranjske volivce zanimala tudi izpopolnitev električnega omrežja, ki sedaj, takšno kot je, marsikje sila otežkoča tudi uporablanje sodobnih gospodinskih pripomočkov, pa tudi poslušanje radia in tako dalje. Kolikor vemo, se občina že dolgo ukvarja s to težavo, ki ji brzokne predvsem zaradi pomanjkanja fin. sredstev še ni bila kos. Komunalni problemi so bili na vrsti v vseh občinah, v nekaterih podeželskih (Nadaljevanje na 2. strani)

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. — ST. 75 — CENA DIN 10.—

Kranj, 27. septembra 1957

S SEJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA

NAPREDEK GOSPODARSTVA NA VSEJ ČRTI

OLO sklenil reorganizirati Prešernovo gledališče - Razpravljali so tudi o reorganizaciji gozdarske službe - Razpravo o šolski reformi odložili na prihodnje zasedanje

Ponedeljkove seje Okrajnega ljudskega odbora so se odborniki udeležili v znatno večjem številu kot običajno. Na dnevnem redu so bile zanimive stvari. Poročilo o izpolnitvi polletnega družbenega plana in proračuna, razprava o reorganizaciji Prešernovega gledališča v Kranju, poročilo o reorganizaciji gozdarske službe. Ker se je seja zaradi obširne razprave precej zavlekla, so razpravo o problemih v zvezi z izvajanjem šolske reforme v okraju, odložili za prihodnje zasedanje. Po skupni seji sta bili še ločeni seji obeh zborov, na katerih sta zbor razpravljala o nekaterih tekočih zadevah.

V OKRAJU BELEŽIMO NADALJNI PORAST DRUŽBENEGA PROIZVODA

Poročilo o izpolnjevanju polletnega družbenega plana in proračuna za letošnje leto je podal predsednik okrajnega Sveta za plan in finance Pavle Tolar. Predvsem je poudaril, da je gospodarstvo našega okraja kot celota v tem obdobju uspešno napredovalo zaradi vpliva splošnih gospodarskih pogojev v državi in da so bile začrtane naloge popolnoma v skladu s smernicami, ki jih je sprejel Okrajni ljudski odbor ob sprejemanju letošnjega družbenega plana.

Iz obsežnega gradiva je moč ugotoviti, da se je skupni družbeni proizvod socialističnega sektorja gospodarstva našega okraja, v prvem polletju letos v primerjavi s polovico letošnje izvršitve lanskega leta povečal za 13 odstotkov. Povečanje v letu 1956 v od-

nosu na enako razdobje 1955. leta pa je znašalo le 6,5 odstotkov. Povečanje skupnega proizvoda v prvem polletju letos presega torej skupno republiško povprečje, ki znaša za ustrezno razdobje le 7 odstotkov.

Se precej ugodnejši položaj imamo, če primerjamo izvršitev letošnjega prvega polletja z isto izvršitvijo lani. Na podlagi te primerjave se je skupni družbeni proizvod povečal od 32 milijard 793 milijonov na 42 milijard 141 milijonov, kar pomeni za celih 28,5 odstotkov. Vendar ta primerjava ni v celoti realna, ker je znano, da so na industrijsko proizvodnjo — v prvem polletju lani — vplivale izredno neugodne prilike zaradi pomanjkanja električne energije ter težave s preskrbo surovin.

Največje uspehe je dosegla industrija, ki je preseгла polletno obveznost za 2,8 odstotkov. To je vsekakor pomemben napredek zlasti če upoštevamo, da doseženi uspehi temeljijo na boljšem izkoriščanju proizvodnih kapacitet, večji delovni storilnosti in racionalnejšem poslovanju. To se kaže v tem, da je število zaposlenih v okraju v primerjavi z istim obdobjem lani, ostalo pretežno na isti ravni.

Precejšnji uspehi so bili tudi doseženi v gozdarstvu, prometu in gradbeništvu, medtem ko v obrti, trgovini in gostinstvu v manjši meri. Socialistična obrt v prvem polletju letos sicer kaže neki napredek, ne moremo pa, žal, govoriti o naglem porastu dejavnosti te gospodarske panoge. Uspehi trgovine temelje predvsem na povečani kupni moči, prav tako pa tudi v gostinstvu.

REORGANIZACIJA PREŠERNOVEGA GLEDALIŠČA

Po več kot tri in polurni razpravi sta oba zbor Okrajnega ljudskega odbora potrdila predlog o reorganizaciji Prešernovega gledališča. V okrajnem zboru je glasovalo za predlagano reorganizacijo 36 odbornikov, 7 se jih je vzdržalo, v zboru proizvajalcev pa je glasovalo za reorganizacijo 22 odbornikov, trije so bili proti, 7 pa se jih je vzdržalo glasovanja. Najprej je odbornik Ivan Bečan prebral predlog Občinskega odbora Socialistične zveze in Občinskega sindikalnega sveta o potrebi reorganizacije poklicnega gledališča v Kranju, nato pa je prebral stališče okrajnega Sveta za prosveto in kulturo, njegov predsednik Slavko Beznik. Svet je mnenja, da je predlagana reorganizacija nepravilna.

V razpravi je sodelovalo precejšnje število odbornikov, ki so se v pretežni meri zavzemali za predlagano reorganizacijo. Med diskutanti sta bila tudi ljudska poslanca Roman Albreht in Boris Zihertl.

Vsi odborniki so poudarili, da je treba vprašanja reorganizacije Prešernovega gledališča v Kranju temeljito pretehtati. Večina je bila za to, da se sprito pomanjkanja materialnih sredstev, ki pa ni pglavitnega pomena, reorganizira, omenjena profesionalna ustanova. Menili so, da je treba v celotni kulturno - vzgojni dejavnosti na Gorenjskem preiti z ozkih na široko

torišče dela, od katere bi imelo večjo korist večje število državljanov. S tem v zvezi so tudi poudarjali nesorazmerje med trošenjem sredstev za kranjsko profesionalno gledališče in za vso ostalo kulturno prosvetno dejavnost ne le v občini, marveč tudi v vsem okraju.

Nato so izglasovali predlog, da se Prešernovo gledališče reorganizira s 1. oktobrom letos.

Ob koncu skupne seje je poročal o reorganizaciji gozdarske službe predsednik okrajnega Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo Tone Hafner. I. A.

67 KANDIDATOV SO IZBRALI

Občinski ljudski odbor Bled je že imel svoje zbor volivcev, na katerih so vaščani izbrali 67 kandidatov za nove odbornike. Od teh bodo izvolili 28 odbornikov ali 42% vseh kandidatov. Volivci so med kandidate določili 28 delavcev, 17 uslužbencev, 19 kmetov, ostala trojica pa so različnih poklicev. 11 kandidatov je iz vrst mladine. jb

Pionirji iz vseh ljudskih republik, ki so se udeležili pionirskega pohoda »Bratstva in Enotnosti«, so se na svoji poti v soboto ustavili v Kranju pred Prešernovim spomenikom (levo zgoraj), v tovarni »Iskra« (desno), v nedeljo pa so obiskali Bohinj

naš razgovor

OBČINA BO LAHKO BOLJE DELALA

»Kaj mislite o nadaljnjih pristojbinah, ki bodo v prihodnjem letu prešle od okrajev na občine? V katerih primerih oziroma področjih ne čutite dovolj prostih rok v delu občine?«

Tako smo vprašali načelnika splošnega oddelka radovljiške občine tov. Ljubo Megliča.

»Največ v gospodarstvu. Izdajanje gradbenih dovoljenj je, denimo, odvisno od okraja. To včasih zelo zavira delo. Sečna dovoljenja n. pr. izdajajo na okraju in mi na tak način nimamo neposrednega vpliva na uresničevanje smernic v gospodarstvu z gozdovi. Prav tako se mi zdi nepravilno, da pritožbe o socialnih podporah ipd. rešuje okraj, dasi gredo te datave iz občinskega fonda in te občina ve, koliko ima teh sredstev na razpolago. Ensko je v zdravstvu. Pritožbe samoplačnikov in druge stvari rešuje okraj. Ne glede na to, da s tem na okraju odločajo o naših sredstvih, menim, da pristojni državljanji v občinskih svetih tudi bolje poznajo posamezne primere in bi jih lahko tudi pravilneje reševali.«

»Kakšne pristojnosti boste dobili z okraja na občine v prihodnjem letu?«

»Predvsem bodo v občini delovna, tržna in finančna inšpekcija. Hkrati bo občina dobila samostojnost v gozdarstvu itd. Mislim pa, da bo zlasti delovna inšpekcija lahko precej pripomogla do boljšega pregleda naših podjetij in njihovega sodelovanja z občino. Hkrati bo občina dobila neposreden vpliv na urejevanje delovnih odnosov, kar je zelo važno.«

»Se vi že pripravljate na prevzem novih dolžnosti? Predvidevate v tem kakšne težave?«

»Da, na to se že pripravljamo. Posebnih težav pa mislim, da ne bo. Morda bo občini celo olajšano v nekaterih primerih, ker ne bo treba čakati na okraj. Tudi oseba ne bomo nič več potrebovali. Tržnega inšpektorja že imamo, določen je tudi gradbeni inšpektor. Za gozdarstvo bomo dobili tri moči z okraja. Edino finančnega inšpektorja pa še nimamo.« K. M.

TE DNI PO SVETU

△ Jugoslovanska gospodarska delegacija s predsednikom Zveznega Izvršnega sveta Svetozarjem Vukmanovičem na čelu, ki je prispela v torek v Burmo na 14-dnevni uradni obisk, je začela razgovore z burmansko vladno delegacijo, ki jo vodi podpredsednik vlade U Kjo Nien. Na prvem sestanku, ki je trajal 3 ure, so v prisrčnem vzdušju izmenjali izkustva o gospodarskem razvoju in o gospodarskih perspektivah obeh dežel. — Delegacija je bila tudi pri predsedniku republike Ba Uju, ki je sinoči priredil svečan banket. Predsednik burmanske vlade U Nu je priredil danes na čast jugoslovanske gospodarske delegacije intimno kosilo.

△ Jugoslovanska parlamentarna delegacija je prispela v sredo v Hančou, glavno mesto pokrajine Čenkjang. Na poti iz Port Artura v Hančou se je delegacija kratak čas zadržala v Tielcinu in Nankingu, kjer so jo predstavniki oblasti in političnih organizacij prisrčno sprejeli.

△ V sredo je predsednik ZDA Dwight Eisenhower po radiu in televiziji objavil posebno poslanico v zvezi s položajem v Little Rocku, ki je postal zadnje dni prizorišče rasističnih izredov proti črnecem. V poslanici, ki jo je sam prebral, je sporočil ameriškega narodu, da je odredil vse potrebne ukrepe za uveljavljanje odlokov zveznih sodišč o ukinitvi rasnega razlikovanja. Brez teh ukrepov bi utegnili nastati v deželi anarhija. Za red bodo skrbeli oddelki redne vojske. — Ameriška redna vojska je v sredo vkorakala v Little Rock. Policijske oblasti so prebivalstvo obvestile, da bo posebni vojaški oddelki zavzel položaj neposredno pred centralno šolo, v katero so rasisti črnim dijakom doslej branili dostop. — Odločitev predsednika Eisenhowerja, da pošlje v Little Rock redno vojsko, je v glavnem naletela na ugoden odmev v Združenih državah Amerike.

△ Sklep porurskih premogovnikov, da bodo s 1. oktobrom zvišali cene premoga, je zadnje čase v središču pozornosti v Zahodni Nemčiji. Proti podražitvi premoga, ki utegne sprožiti splošno naraščanje cen, so se izrekle vse politične stranke, sindikati in vsa široka javnost. Adenauerjevo vlado so že v času volilne kampanje napadali, češ da je privolila v namere industrijcev, da bodo po volitvah zvišali cene premoga. Zdaj si vlada prizadeva, da bi pregovorila lastnike porurskih rudnikov k popuščanju.

△ V zadnjih dneh je prišlo v Alžiriji do hudih spopadov med francoskimi in uporniški silami. Francosko poveljstvo je objavilo, da je formacija 100 francoskih letal v ponedeljek ves dan bombardirala uporniška oporišča med mesti Constantino, Philipvillom ter Bonom. V zadnjih dneh so se razvneli srđiti boji tudi v dolini reke Suman. Francoski policijski oddelki so opravili nove preiskave po muslimanskih hišah v Alžiru, kjer so uporniki spet na več krajih napadli francoske vojaške oddelke in policijo.

△ Letošnji jugoslovanski izvoz je še posebno ugoden. V celoti je ta izvoz v minulem mesecu dosegel 9,9 milijarde dinarjev, to je za 2,1 milijarde več kakor lani v istem mesecu, v prvih 8 mesecih pa 72,3 milijarde, to je za 13,3 milijarde več kakor lani. K temu povečanju izvoza je v nemajhnih meri pripomogla tudi Slovenija.

△ V sredo je prišlo v Južni Avstraliji do druge eksplozije v vrsti sedanjih britanskih atomskih poskusov

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 476, 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 476 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-136 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

ČEMU JE TO POTREBNO?

Odnos Jugoslavije z Avstrijo so v zadnjih letih pokazali vidne znake napredka in je bilo pričakovati uspešnega sodelovanja med dvema sosednjima državama. Kljub temu, da bi bilo takšno sodelovanje očitno v prid obema stranema, pa se na avstrijski strani zadnje čase pojavljajo razni ukrepi, ki vsestransko škodujejo dobrim sosednim odnosom in razumevanju med našima dvema deželama.

Beseda je o dvojezičnem šolstvu na Koroškem. Prav te dni nas je neprijetno prizadela novica s Koroške, da sta šolski upravi v Pilberku in v Železni Kaplji začeli protizakonito ukiniti pouk slovenščine v svojih šolah. Če bi bil to osamljen pojav, bi mu morda ne posvetili toliko pozornosti, čeprav je že sam po sebi vse obsodbe vreden. Toda ker gre očitno za prve škodljive posledice novega načrta šolskega zakona na Koroškem, je splošen alarm vsega slovenskega življa na naši severni meji povsem upravičen. Načrt zakona je namreč že sprejela avstrijska vlada in ga namerava predložiti skupščini. Ni treba posebej poudarjati, da so to storili brez posvetovanja s predstavniki koroške slovenske manjšine in proti volji Koroških Slovencev.

Ta načrt zakona predvideva, da se morajo starši izjaviti, kateri jezik naj bi se učili njihovi otroci. Takšno navidezno spoštovanje demokratičnosti in načela samoopredelitve se sicer lepo sliši, toda v trenutnih razmerah je v njih vse prej kot spoštovanje demokracije. — Ni treba znova ponavljati, kakšna je bila preteklost Slovencev na Koroškem, kako so bili izpostavljeni gospodarskemu, kulturnemu in političnemu pritisku, kaj je nekdanj pomenilo biti Slovenci v teh krajih... Prav spričo teh žalostnih zgodovinskih izkušenj, kakor tudi

nekaterih poskusov, da bi šovinistični ponemčevalni duh spet oživel, se lahko upravičeno vprašamo, ali bo takšna odločitev staršev res svobodna, ali bo resnični izraz njihovih želja?

Jasno je torej, da namen predloženega zakona ni uveljaviti narodnostne pravice Koroških Slovencev, marveč nasprotno, zmanjšati jih in jih zožiti. Takšni ukrepi so seveda v očitnem neskladu s politiko dobrih sosednih odnosov do Jugoslavije in demokratičnega spoštovanja manjšinskih pravic Koroških Slovencev. Hkrati pa kršijo tudi same avstrijske zakone in mednarodno obveznost dunajske vlade glede odnosa do slovenske narodnostne manjšine na Koroškem.

Zakon o dvojezičnem šolstvu, ki so ga oblasti na Koroškem sprejele leta 1945, jasno in nedvoumno določa omejitve, kjer je treba uvesti dvojezične šole in kjer je poleg nemščine obvezna tudi slovenščina. Besedilo te uredbe pravi v obrazložitvi med drugim tudi, da ta zakon »pomeni začetek nove pravičnejše šolske politike na Koroškem, da je njegov namen popraviti škodo, ki so jo prizadejali Koroškimi Slovencem glede šolstva«. Podobno so ocenili njen pomen tudi visoki avstrijski predstavniki in jo imenovali »edino pravilno demokratično rešitev«. Dve leti pozneje je deželna vlada na Koroškem v slovesni izjavi znova potrdila načelo dvojezičnosti in enakopravnosti slovenščine. Avstrija pa se je posebej v državnih pogodbah zavezala, da bo spoštovala pravice slovenskega narodnostnega življa na Koroškem. V členu 7 državne pogodbe je vrsta točk, ki zagotavljajo enakopravnost slovenske manjšine in njene osnovne narodnostne pravice. Točka 2 pa izrecno zadošča Avstrijo, da zagotovi pravice na osnovni pouk v slovenščini in pravico na ustrezno število slovenskih

srednjih šol v jezikovno mešanem področju.

Avstrijski tisk je skoraj v celoti pozdravil uvajanje dvojezičnega šolstva kot dokaz enakopravnosti slovenščine z nemščino v šolstvu, kot konec zloglasnega ponemčevanja in začetek koristnega sožitja med obema narodnostnima skupinama na Koroškem.

Če je bilo tako stališče avstrijskih oblasti in tiska še pred nekaj leti, kako naj si potem takem tolmačimo današnja prizadevanja, da bi uredbo o dvojezičnem šolstvu odpravili? Ali ni to torej v vpijočem nasprotju z vsem tistim, kar so nekdanj v avstrijski javnosti razglašali kot dokaz enakopravnosti, kot konec ponemčevanja in začetek sožitja med nemško in slovensko narodnostno skupnostjo?

Načela dvojezičnosti res niti danes niso povsem spoštovani, saj so ga vpeljali le v tretjini vseh šol, ki jih našteva zakon iz leta 1945. Vendar je vsaj osnovna ugotovitev o potrebi takega dvojezičnega šolstva pokazala brez slehernega dvoma, da je to eno glavnih sredstev, ki lahko uveljavijo enakopravnost, vzajemno spoštovanje in sožitje obeh narodnosti na Koroškem.

Prikriti napad na dvojezično šolstvo je torej napad na temeljne demokratične pravice narodnostne manjšine, hkrati pa je tudi protizakonito dejanje s stališča same avstrijske zakonodaje. Jugoslovanski protest pri avstrijskih diplomatih predstavniki zaradi takšnih ukrepov je torej povsem razumljiv in upravičen. Jasno je namreč, da takšno ravnanje nekaterih avstrijskih oblasti slabi prijateljske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo, slovenski narodnostni manjšini na Koroškem pa onemogoča, da bi uspešno odigrala vlogo mostu dobrih sosednih odnosov med narodi dveh sosednih držav

MARTIN TOMAZIČ

naša kronika

DOBRO OBISKANI ZBORI VOLIVCEV V OBČINI GORENJA VAS

Za oktobrske volitve v občinski odbore se je občinski ljudski odbor in občinski odbor SZDL v Gorenji vasi marljivo pripravil, zato tudi uspeh na zborih volivcev ni izostal. Občani so se zborov udeležili v velikem številu in bili tudi v razpravah s svojimi predlogi zelo živahni. Zlasti je razveseljivo, da so volivci med kandidate za bodoče odbornike izbrali precejšnje število mladincev in s tem pokazali, da imajo v mladino veliko zaupanje in da prav od nje v prihodnosti pričakujejo velikih uspehov.

-an

V RADOVLJICI JE BIL SEMINAR ZA VIŠJE VODILNE KADRE

V Radovljici je bil seminar za direktorje, člane kolektivov in šefov oddelkov posameznih podjetij. Na seminarju so se seznanili s pravilnim vodenjem in organizacijo dela, s kontrolo proizvodnje, delavskim samoupravljanjem, analitsko oceno delovnih mest, vodenjem sestankov, higiensko-tehnično zaščito in personalno politiko. Temu seminarju bodo sledili še drugi, ki bodo poglobljali te gradivo. Seminar je trajal pet dni. Sedaj pa je že v teku drugi seminar, ki bo trajal 14 dni in bo usposabljal udeležence, kako učiti ljudi praktičnega znanja na delovnih mestih in kako naj vodilna oseba v podjetju svoje strokovno znanje kar najhitreje posreduje delavcu.

S. J.

PRESEDNIK OBČINE KAMNIK KANDIDIRA NA ŠTNI

V Kamniku so končani zbori volivcev in določeni kandidati za nove občinske ljudske odbore. Dosedanji predsednik občine Kamnik Alfred Janko bo kandidiral v volilni enoti na Štni. Medtem ko so na vseh volilnih enotah volivci predlagali po več kandidatorov, so kandidaturam Janka pozdravili z velikim navdušenjem in mu niso določili nobenega protikandidata, kar je vsekakor znak velikega zaupanja in priljubljenosti, ki jo ima med občani.

Z

OBISK NA OKROGLEM

V ponedeljek je 60 mladincev in mladink iz Zavoda za slepo mladino iz Ljubljane obiskalo na Okroglem v domu slepih svoje tovariše. Domačini so svojim gostom pripravili lep sprejem, tako da se je mladina iz Ljubljane na svojem izletu počutila nad vse zadovoljna.

-an

V GLAVNEM RAZPRAVA O KOMUNALNIH VPRAŠANJH

(Nadaljevanje s 1. strani)

krajih pa so govorili na zborih še posebej o zadružništvu, pa še o taksah in podobnem. Marsikje so razpravljali tudi o vodovodih; to po svoje kaže hkrati to, da so tudi podeželski kraji po vojni napredovali in imajo zato tudi večje potrebe; vodovod postaja tudi v vaseh nepogrešljiva stvar kot elektrika, medtem ko so se pred vojno marsikje povsem zadovoljevali z vaškim vodnjakom in s petrolejko. Seveda pa do vseh teh sodobnih naprav nekateri kraji tudi v zadnjih letih še niso mogli priti.

Komunalno problematiko, ki so jo nakazali zbori volivcev, kaže proučevati še v nadaljnjih razpravah o drugoletnem in perspektivnem planu posamezne občine.

V gospodarskih organizacijah pa so prejšnji teden že začeli sklicevati zbere volivcev-proizvajalcev. Ponekod so dosegli tudi do 75% udeležbo. Kaže pa opomniti, da je ponekod (denimo, v radovljiški občini) čutili še vedno močne težnje, da bi v zbere proizvajalcev kandidiral sorazmerno vse preveč vodilne osebe iz podjetij, premalo pa neposrednih proizvajalcev.

Z.

kratko, vendar zanimivo

ZA BOLJŠE DELO MLADINE KRANJSKE OBČINE

Pred dnevi je imel sekretariat Obč. komiteja LMS Kranj svojo redno sejo, na kateri so razpravljali o sklepih 6. kongresa LMS, ki je bil nedavno v Celju. V zvezi s tem so med razpravo obširno govorili in sprejemali sklepe za čim uspešnejše in boljše delo mladine v prihodnje. Zato so izvolili tudi posebne komisije, ki bodo posamezne probleme lažje reševale. Ustanovljena je bila komisija za pionirsko dejavnost, za društveno dejavnost in komisija za socialna vprašanja. Ze obstoječi komisiji za šolsko in kmečko mladino pa so dopolnili z novimi člani.

Na seji so prav tako obširno razpravljali o bližnjih volitvah v ljudske odbore.

-an

SKRE ZA OTROKE PADLIH BORCEV

Mestni odbor ZB NOV v Kamniku je povabil otroke padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja v območja mesta na krajši razgovor, ki se ga je udeležilo 26 otrok. Odkrito in sproščeno so se pogovorili o življenju, težavah. — Nekateri so želeli pomoč pri šolskih predmetih, navajali pa so tudi težave glede stanovanjskih razmer. Med letom se bodo še večkrat sestali.

ULICO PRED JESENIŠKIM KOLODVOROM UREJAJO

Ceste, pred železniškim postajnim poslopjem na Jesenicah je ob deževju podobna majhnemu jezeru. — Zato se je pred dnevi odločila mestna Komunalna za ureditev ulice. Te dni so pričeli ob postajnem poslop-

ju ulico dvigati, tako da bo stopnica nižja in da se bo voda lahko odtekala.

U.

V DVEH MESECIH BO JESENŠKI KINO »RADIO« PREUREJEN

Jesenški kino »Radio« so začeli preurejevati, saj bi Jeseničani tudi radi dobili cinemascope. Dela potekajo brez težav. Z deli bodo zaključili novembra, za praznik republike pa bo že prva cinemascope predstava.

U

V RADOVLJICI JE BILA RAZSTAVA LESOREZOV

Pred dnevi je bila v Radovljici zaključena razstava lesorezov akademskega slikarja Milana Batiste. Razstava je bila v obnovljenih prostorih radovljiškega muzeja. — Obisk je bil razmeroma skromen. Za prosvetne delavce je slikar priredil uspehi debatni večer.

J. S.

DPD Svoboda »Slavno Černe« v Kranjski gori je tudi v tem šolskem letu organiziralo številno jezikovno tečajje. Kljub veliki preobremenjenosti so prosvetni delavci pristali, da bodo vodili kar 5 tečajev: tri tečaje nemškega jezika in dva tečaja angleščine. Tudi sicer ima izobraževalna sekcija »Svobode« v načrtu nekaj poljudno znanstvenih predavanj, ki jih bodo poživili z barvnimi diapozitivi.

S.

JESENŠKIM STARŠEM SE BO SKORAJ ODVALIL KAMEN S SRCA

Zadržati šoloobveznega otroka v začetku šolskega leta doma je za sleherno mater in očeta težko. Na Jesenicah se je pripetilo, da otroci, ki bi morali priti v šolo, niso imeli kam. Odločna zahteva volivcev na nedavnih zborih pa je pripomogla, da so takoj začeli reševati ta problem in urejati prostore bivših otroških jasli v šolsko učilnico. Zidarsko plekarska dela so že zaključena, in kolikor bo šolsko pohištvo pravočasno prispelo, se bo pričel pouk za otroke prvega razreda 1. oktobra.

U.

KAJ SODIMO O...

delu organizacije »Partizan«

O delu telesno-vzgojne organizacije »Partizan« je zadnje čase slišati precej, zlasti po zadnjem posvetu te organizacije, ki je bil pred tedni v Kranjski gori, na katerem je prišlo do nekaterih nasprotujočih si stališč odgovornih funkcionarjev. Še posebno je razburila duhove nameravana ostavka predsednika te organizacije tov. Mitje Ribičiča.

Na omenjenem posvetu »Partizana« sta prišli do izraza predvsem dve stališči: ali naj bo organizacija »Partizan« množična telesno-vzgojna organizacija, ki naj pospešuje splošno telesno kulturo, ne oziraje se na športne zvrsti, ali naj bo samo ozka, telovadna organizacija.

Na tiskovni konferenci pa je predsednik »Partizana« Slovenije jasno povedal svojo stališče, ki naj ga ima tudi v prihodnje »Partizana«.

Zanimalo nas je, kaj menijo o tem »sporu« funkcionarji »Partizana« na Gorenjskem. Vsi, katere smo povprašali, menijo da mora imeti tudi v bodoče »Partizan« poudarek na množični telesni vzgoji.

Cene Beznik, predsednik Okrajne zveze: »Nas ta diskusija ni prav nič prizadela oziroma ne mo-

rem reči, da bi problemi, ki so prišli nedavno na površje, kakorkoli prizadeli našo organizacijo na Gorenjskem. — Zato se mi te razprave ne udeležujemo kdove kako intenzivno, ker je pri nas že vseskozi taka praksa, za katero sedaj stremijo drugje.«

Tov. Balderman, predsednik »Partizana« Kranj: »Naša organizacija je že razpravljala o tem in ugotovila, da pri nas ni takih nasprotij. Mi bomo nadaljevali z našim delom, tako kot doslej.«

Medtem ko sta oba omenjena tovariša, nevede drug za drugega, odgovorila enako in delita mnenje tudi mnogih drugih funkcionarjev in članov organizacije »Partizan« na Gorenjskem, pa je

Lado Martelanc, predsednik Sveta za telesno vzgojo in šport Okrajnega ljudskega odbora Kranj takole odgovoril: »Naš Svet je o tem problemu razpravljali in sklenil na prihodno sejo povabiti tudi zastopnike »Partizana«, da bi se pomenili o nastalem problemu. Zato za sedaj svet še ni zavzel nekoga določenega stališča, in tudi jaz bi šel rad na dal svojega mnenja. Počakajmo do seje...«

I. A.

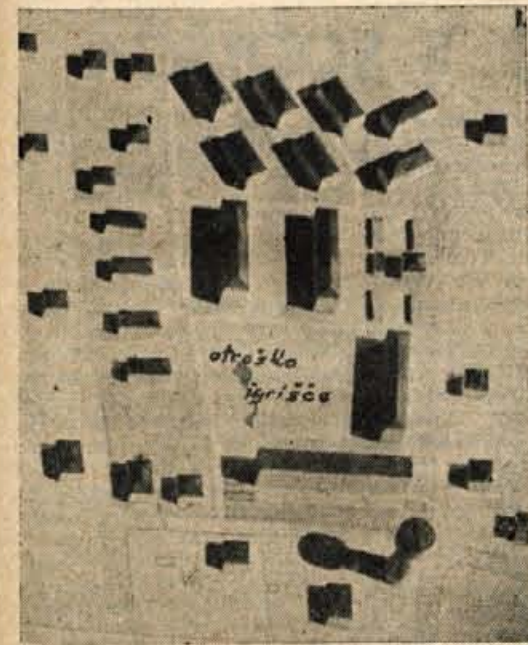
ODPIRAMO RAZPRAVO O STANOVANJSKI IZGRADNJI V KRANJU

GRADIMO CENEJE!

Zbori volivcev v kranjski občini so že za nami. Na teh zborih so volivci aktivno posegli v probleme komunalne in stanovanjske izgradnje na področju občine. Bodoči občinski ljudski odbor je dobil kopico pobud, na podlagi katerih se bo moral krepko spoprijeti z vrsto perečih komunalnih in stanovanjskih problemov v občini.

Ker je bila razprava o tej problematiki na vseh zborih volivcev pravzaprav poglavitna točka razprav, objavljamo prispevek ing. arh. Maks Strenarja o problemih, ki so nastali v zvezi z zazidavo stanovanjskega naselja pri Vodovodnem stolpu v Kranju.

»Zavod za stanovanjsko in komunalno gradnjo v Kranju je na podlagi naročila oddelka za gradnje pri ObLO Kranj izdeloval od lanske pomladi zazidalni načrt za zemljišče severno od Vodovodnega stolpa. Izdelali so kar štiri vari-

Maketa I. osnutka z velikim otroškim igriščem sredi naselja.

PRED TEDNOM OTROKA

Vzgoja mladine - orožje dobrega in zlega

Bliža se »Teden otroka«. Na omenjeno geslo mednarodnega dne otroka želimo navezati naše: Ustvarjati pogoje in organizirati vzgojno delo z otroki in mladino, povsod, kjer se zbirajo.

Novi časi in povsem drug ritem življenja je prinesel nove težave v vzgoji otrok. Otrok mora biti nahranjen, mora pa biti na bodčnost in na kljubovanje težav v življenju tudi čustveno pripravljen. Kdo mu bo to omogočil? Vzgoja mu poleg družbenih činiteljev lahko nudi predvsem varen in miren dom in dovolj razgledani starši, ki so mu prvi kačipoti v življenju. Zato je nujno, da se starši na vzgojo otrok pripravljajo.

V tej zvezi bi na kratko opozorili na tisk, ki obravnava vzgojno vprašanja in težavo današnje vzgoje. To je revija »Mladi svet« in knjige, ki jih izdaja Knjižnica Zveze prijateljev mladine Slovenije.

To je mesečnik, ki obravnava vzgojo otroka v vseh starostnih dobah.

Vendar to ni vse. Revija obravnava razen vzgoje otrok v širšem smislu odnose med starši in otroci, med zakonci, priprave mladih ljudi na zakon, probleme razveze, otrok razvezanih staršev in spolno vzgojo. Problem vzgoje je torej vezan na nivo splošne kulture staršev in vzgojiteljev, ki so odgovorni za mentalno zdravje otroka, kajti vsi oni, ki so v stalnem kontaktu z otroci in mladino lahko s pravišnim in pravočasnim posegom zmanjšajo ali povsem odklonijo negativni vpliv česar koli.

Istočasno opozarjamo na tri knjižice »O spolni vzgoji« Helene Puharjeve. Knjižica pojasnjuje, kako se manifestira in kakšno vlogo odigra spolnost v celotnem razvoju človekove osebnosti. Pripravlja starše na čas, ko bo treba otroku pojasniti vlogo njegovega spola. V analizi problema erotike in spolnosti, je nujno ovreči vsak lezuitizem in se s tem odkrito srečati.

»Naš otrok, ni več otrok« Gustava Siliha, je knjižica o najtežjem vzgojnem razdobju o predpuberteti. Otrok se prvič miselno in čustveno odvrne od staršev in starši sami najbolj vedo, kako težko razdobje je to zanje in za otroka. Pri mladem človeku nastopi nov način intimnega notranjega življenja, ki mu sam pogosto ni kos in potrebuje pomoč odraslega zrelega človeka. Kdo bo to, če ne starši!

Omenim naj še tretji del knjige dr. Leona Zlebnika »Ljubzenska čustva in odnosi«. V bistvu pripravljata ta knjiga mlade ljudi na zakon in govori o odnosih med zakoncem.

Otroci, ki so lačni, morajo biti nahranjeni. To je prav, ni pa dovolj — ni vse. Otroci morajo biti vzgojeni, zato moramo obvladati in razumeti proces njihovega doživljanja. Moramo se na to vsak dan znova pripravljati tudi tako, da popravljamo napako včerajšnjega dne. Zato nam naša sedanja stvarnost narekuje geslo — Ustvarjati pogoje in organizirati vzgojno delo z otroki in mladino povsod, kjer se zbirajo. Vzgoja je lahko orožje dobrega in zlega — in orožje dobrega bo, če bo vsakdo, ki je v stiku z otroki, nanjo pripravljen.

ante, deloma zaradi ugovorov nekaterih prizadetih, predvsem pa zaradi ponovnih sprememb in dopolnitev programa.

Kljub temu pa so 6. junija letos na hitro sprejeli pristojni organi drugi načrt zazidave. Na podlagi tega načrta je Zavod za stanovanjsko gradnjo začel izdelovati ponovni investicijski elaborat. Sedaj je ta elaborat že gotov in čaka še na potrditev okrajne revizijske komisije. Izdelana sta torej dva programa, ki nam omogočata gospodarnostno primerjavo vsakega izmed njih.

Zemljišče je sestavljeno iz treh delov. Zahodni pas, na katerem že stoji nekaj individualnih hiš, ni predmet programa. Severni rob zavzema 7 dvonadstropnih hiš, ki jih pravkar dokončujejo. Preostali jugovzhodni del nas pravzaprav najbolj zanima, ker se bo še letos razvila na tem področju živahna gradbena dejavnost.

Na tem predelu je predvidel prvi (zavrtni — op. ur.) načrt 3 dvostopniščne, trionadstropne bloke, iz katerih je pogled na vzhod in zahod ter vzporedno z južnim robom trostopniščni, 4 nadstropni blok s trgovskimi in drugimi lokali ter z društvenimi prostori v pritličju. Med temi bloki v sredini pa je predvideno otroško igrišče z obrobim zelenim pasom. Skrbna preiskava je ugotovila ugodno obsončenje, hkrati pa stanovalce tudi ne bi motil truš in hrup. Okoli 150 otrok bi lahko zahajalo na to igrišče, ne da bi morali prečkati cesto. Na podlagi tega načrta je okoli individualnih hiš predvidena gradnja 20 garaž, ki imajo neposreden dostop na cesto.

Iz tega investicijskega programa je razvidno, da bodo znašali stroški za omenjene štiri nove bloke ter za sedem hiš, skupno z ustreznimi komunalnimi napravami 406 milijonov din. V teh stanovanjskih blokih bo 597 ležišč. Stroški gradnje že upoštevajo 4% podražitev od meseca maja do danes. V številu ležišč so, zgolj zaradi primerjave, upoštevani tudi lokali

Drugi načrt pa predvideva dva dvostopniščna in dva enostopniščna dvonadstropna stanovanjska bloka ter štiristopniščni, trionadstropni blok, ki naj bi bil dolg 90 m. Posamezne stavbe so pretežno razmeščene v obliki rahlo odprtega, podolgovatega pravokotnika. Ta način zazidave je že preizkušen na Zlatem polju v Kranju. Toda drugi načrt ne predvideva otroškega igrišča in tudi garaže so na podlagi tega načrta razmeščene na različnih krajih ob blokih. Kot je bilo moč izračunati bo ta zazidava veljala 417 milijonov dinarjev, na razpolago pa bo 575 ležišč.

Drugi načrt je torej za 11 milijonov dražji, kljub temu, da ima 22 ležišč manj kot prvi. Povprečno znašajo gradbeni stroški v celoti za eno ležišče 730.000 dinarjev. Če pa upoštevamo,

da ima drugi načrt torej 23 ležišč manj, znaša izguba še približno 16 milijonov dinarjev več. V celoti bi bil torej drugi zazidalni načrt za 27 milijonov dinarjev dražji kot prvi. Zaradi nekaterih manjših razlik v primerjavi, bi bilo moč ta znesek znižati še za približno 2 milijona dinarjev in bi torej končno znašala izguba na podlagi drugega načrta 25 milijonov dinarjev, da pri tem ne upoštevamo izgubo otroškega igrišča, ki je pravzaprav neprecenljiva.

Drugi zazidalni načrt se razen tega ne skuša približati načelom projektiranja stanovanjskih zgradb, za katere se je letos zlasti zavzel republiški Sekretariat za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in stanovanjske zadeve z namenom, da bi zagotovil gospodarnostno gradnjo stanovanjskih blokov.

Skoraj na vseh sestankih je slišati pikre pripombe na rovaš kranjskih arhitektov. V zadnjih letih, odkar delujem v Kranju, sem tudi sam pogosto ugovarjal raznim gradbenim načrtom, ki imajo za posledico velike izdatke, toda največkrat brez uspeha. Zato želim svoje mnenje tokrat javno povedati.

Ing. arh. Maks Strenar

Maketa II. osnutka z velikim blokom sredi naselja. Gradnja bi veljala 25 milijonov več, kot gradnja naselja po I. osnutku.

OPOMBA UREDNIŠTVA: S pričujočim člankom želj začeti uredništvo našega lista temeljito razpravo o problemih stanovanjske in komunalne gradnje v Kranju. Uredništvo želi, da bi se k tej razpravi priglasili tudi drugi z željo, da bi bilo reševanje stanovanjske in komunalne problematike mesta Kranja kar najbolj smotrno in gospodarno.

GLAS GORENJSKE

ZANIMANJE ZA IZLETE MED LETOŠNJO SEZONO

Med letno turistično sezono sta potovalna agencija »Triglava« in turistična poslovalnica »Putnik« na Bledu organizirala mnogo izletov za domače in tuje goste, ki so obiskali Bled. »Triglava« jih je priredil največ v Bohinj, in sicer 34 s 1051 udeleženci, 17 na Pokljuko s 517 izletniki, 12 v Vintgar, 4 v Ljubljano, 2 v Lesce in enega v Radovljico. Vseh 70 izletov se je udeležilo 2298 izletnikov. V Kranjsko goro in na Vršič izletov niso prejevali zaradi redne avtobusne zveze Bled-Vršič-Bovec. — Zanimanje za prevoze je bilo vseskozi precejšnje. Med izletniki je bilo največ Jugoslovancev, saj jih je letos izredno veliko obiskalo Bled. — V istem času je turistična poslovalnica »Putnik« na Bledu priredila 31 voženj v Bohinj, 13 v Kropano, 12 v Ljubljano, 15 v Postojno in Opatjico, 2 v Avstrijo in 2 v Kranjsko goro ter na Vršič. Teh potovanj se je udeležilo več tujih kot domačih gostov. —jb

MLADI ZADRUŽNIKI IZ GORENJE VASI NA ŠTAJERSKEM

Aktiv mladih združnikov v Gorenji vasi je že pokazal precej iniciative. Predsednik akti-

va Martin Brenc je vzgled vsem ostalim. Lani je zasadil ha zemljišča v sadovnjak, ki ga zdaj skrbno neguje. Njemu sledijo postopoma tudi drugi mladi združniki in tudi člani kmetijskih zadrug, ki si žele, da bi v Poljanski dolini pričeli čimprej z naprednim kmetovanjem. Da bi se spoznali z delom in napredkom drugih posestev, so pred dnevi organizirali izlet na Štajersko. Tam so si ogledali sadjarski inštitut, več državnih posestev in nekaj kmetijskih zadrug. Svoje izkušnje s tega potovanja bodo prilagodili domačim razmeram. —an

NA ŽIROVSKEM VRHU BODO DOBILI ELEKTRIKO

Ze dolgo imajo prebivalci Zirovskega vrha željo, da bi v njihovih hišah zasvetila elektrika. Pred petimi leti so začeli delati. Postavili so transformator in vse električne drogeve, toda takrat je zmanjkalo sredstev, da bi delo dokončali. — Električni drogovci so že pričeli počasi propadati. — Toda pred dnevi so spet začeli. Sedaj elektromonterji in vasčani že napeljujejo žico. Vendar delo ne bo še tako kmalu končano, ker so posamezne hiše na Zirovskem vrhu oddaljene druga od druge tudi po več sto metrov. Predvidevajo, da bo luč v hišah zasvetila do 29. novembra, če ne pa do občinskega praznika, decembra meseca. Za sedaj bodo napeljali le dve žici, pozneje pa, če bodo denarna sredstva na razpolago, bodo potegnili še dve. —an

35 LET TVD »PARTIZAN« IZ GORENJE VASI

Preteklo nedeljo je TVD »Partizan« iz Gorenje vasi slavilo 35-letnico svojega obstoja. Praznovanje je prisostvovalo več zastopnikov republiške in okrajne zveze, kot tudi številnih društev Partizana z Gorenjske, predstavniki političnih in družbenih organizacij ter šolstva. Okoli 1000 ljudi se je zbralo v Gorenji vasi.

Praznovanje se je začelo s slavnostno sejo društva. Popoldan pa je bila na prostem zaključna svečanost. Razvili so društveni prapor, ki so mu kumovali ljudski poslanec Anton Petercel, načelnik Partizana Slovenije, Tomaž Šavnik in načelnik okrajne zveze Partizan za Gorenjsko Domine Bizjak. — Razviti prapora je sledil skrbno pripravljen telovadni nastop, na katerem je sodelovalo 300 telovadcev in telovadk domačega društva kot tudi gostov TVD »Partizan« iz Žirov, Skofje Loke, Zeleznikov, Stražišča, Kranja, Tržiča ter z Javornika. — Med nastopom je gledalce zlasti navdušila najboljša vrsta članov in članic na orodju kranjskega okraja. —an

DRUGO REPUBLIŠKO POSVETOVANJE O GOSPODARJENJU Z LESOM NA BLEDU

Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije LRS ter Strokovno združenje lesnoindustrijskih podjetij sta 20. in 21. septembra priredila posvetovanje o gospodarjenju z le-

Še nerazviti organi samoupravljanja

Nekaj o grupnih DS v Železarni

V Železarni Jesenice so grupni delavski sveti že štiri leta. Če bi merili njihovo aktivnost po številu zasedanj, bi bilo spričevalo ugodno. Toda objektivneje merilo je njihov dejanski vpliv na gospodarjenje v posameznih grupah obratov oziroma v obratih.

V tem pogledu pa je spričevalo teh grupnih svetov manj ugodno. Po štirih letih življenja so namreč grupni delavski sveti v Železarni še vedno ostali v glavnem le pri prvotni politični agitacijski vlogi, niso pa se še mogli razviti v dejanske organe delavskega samoupravljanja. Temu pa v glavnem niso sami krivi.

Uzrok kaže iskati v prvi vrsti v njihovi pomanjkljivi materialni osnovi. Grupni delavski sveti nimajo pristojnosti, ki bi jih lahko že samostojno opravljali. Takega mnenja so tudi posamezniki v Železarni. Le-ti sodijo, da bi že kazalo prepustiti grupnim delavskim svetom v upravljanje del sklada za samostojno razpolaganje, ki naj bi ga ti organi uporabljali za izpopolnjevanje proizvodnega procesa ter za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev ljudi, zaposlenih v njihovih grupah obratov. Grupe obratov naj bi bile tudi pri delu dobička za plače udeležene sorazmerno glede na svoje uspehe. Inicativnost posameznikov, obratov in grup pri vzdrževanju naprav in uvajanju raznih izboljšav bi povečali tudi s tem, če bi z delom amortizacijskega sklada podjetja upravljali grupni delavski sveti, seveda po smernicah centralnega delavskega sveta. Le-ta zdaj v celoti upravlja ta sklad, da bi zagotovil perspektivni razvoj podjetja, kar pa bi bilo moč doseči — po nekaterih mnenjih — uspešno tudi s primerno delno decentralizacijo upravljanja amortizacijskega sklada.

Podobno naj bi prepustili grupnim delavskim svetom še nekatere pravice in dolžnosti. Seveda pa bi bilo potrebno v pravih podjetjih zagotoviti to, da bi grupni delavski sveti opravljali svoje naloge v skladu z načeli, ki jih za celotno podjetje sprejema centralni delavski svet. V nasprotnem primeru bi lahko vsaka grupa vlekla na svoj konec, prišlo bi do nenotne politike v podjetju, s čimer bi dosegli ravno nasproten učinek od tistega, ki ga želimo doseči s krepitvijo materialne osnove grupnih delavskih svetov.

To so seveda le predlogi, ki smo jih slišali od nekaterih članov kolektiva Železarni, ki pa jih bi bilo treba pogledati še z druge strani. Vsekakor pa ne bi bilo prav, če bi grupne delavske svete v Železarni še nadalje puščali v sedanjosti — če lahko tako rečemo — stagnaciji. M. Z.

som in o strokovnih vprašanjih za predelavo lesa. Osnovni program predavanj je obsegal tematiko, ki je v zvezi s perspektivnim razvojem lesnega gospodarstva ter predavanja s področja organiziranja dela in izmenjavo strokovnih izkušenj.

V prvem delu se je zvrstilo 7 predavanj, med njimi: osnove za smotrno razdelitev hlodovine za žago, rekonstrukcija žag, preorientacija proizvodnje žaganega lesa, razvoj proizvodnje furnirja itd. Drugi del je obsegal 4 predavanja, in sicer o analizi dela v podjetju, analitični oceni delovnih mest in podobno. — K izmenjavi strokovnih izkušenj so s svojimi izjavami o brusenju žagnih listov in rezil prispevali tudi nekateri strokovnjaki LIP Bled, kakor Lojze Štrnčnikar, Anton Kumer in Jože Lavrič.

Posvetovanje je prispevalo delež k izboljšanju organizacije dela v gozdarstvu in lesni industriji, hkrati pa je obogatilo nekatera strokovna izkušnja. —jb

RODITELJSKI SESTANEK V KRANJSKI GORI

Pretekli teden je bil v Kranjski gori roditeljski sestanek za starše, katerih otroci se šolajo v kranjskogorski osemletki. Sestanka se je udeležilo nad 160 staršev, ki so zvedeli za stanje v šoli, o pomenu šolske reforme pa je govoril ravnatelj gimnazije Jože Gazvoda. —an

J. S.

gorenjski obveščevalci

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA
SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: Preklje 20 din, izgubljen 10 din, ostalo 12 din od besede. — Naročniki imajo 20% popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 190.

Na dan tombole sem na Titovem trgu v Kranju izgubila svetlo zeleno jopico. Najditelja prosim naj jo proti nagradi vrne na naslov Bradeško Francika, Bukovštica 19, Selca.

Poceni prodam električni šivalni stroj »SINGER«. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam ali zamenjam hišo na Jesenicah s hišo v Lescah, Radovljici ali Kranju. Eno stanovanje je takoj vseljivo. Naslov v oglasnem oddelku »Glasu Gorenjske«.

Prodajam po ugodni ceni strešno opako bobrovec. — Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam star z opeko krit kmečki pod in nov zapraviljiček. — Studen, Pangršica št. 6, Golnik.

Prodajam skoraj nov plug obračalnik nemške znamke. — Kvas, Zalog 42, Cerklje.

Prodajam stavbno parcelo v Britofu pri Kranju. — Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam motorno kolo »Ardie 200 ccm. — Marinšek, Strahinj 7, Načlo.

Prodajam radijski sprejemnik za 18.000 dinarjev in žensko kolo. — Nanut, Orehek 54.

Kupim vseljivo stanovanje ali posodim denar za dograditev. Naslov v oglasnem oddelku.

Oleandre, fikuse, palme in druge sobne rastline v loncih kupimo. — Ponudbe oddati v Sred. tehn. tekst. šoli v Kranju.

Oddam opremljeno sobo moškemu. Pogoj instruiranje gimnazijca. Naslov v oglasnem oddelku.

Sprejem gospodinjsko pomočnico. Nastop službe s 1. oktobrom 1957. Vse ostale po dogovoru. Javite se pisмено ali ustno na naslov Mr. ph. Lavička Zdenko, Tržič, Lekarna.

S 1. oktobrom sprejem pošteno in kuhanja večje gospodinjske pomočnice. Stanovanje zagotovljeno. — Dr. Ivan Hribernik, Kranj, Kalvarija 19.

Mestna klavnica Kranj sprejme v učenje 2 vajenca za mesarsko in klobasičarsko stroko. Učna doba je 3 leta.

Prekljujem nerésnične besede, katere sem govorila o Kompar Matildi. — Bajželj Cecilija, Načlo.

»Modna Oblačilnica«, Ljubljana, poslovavnica Kranj, sprejme takoj v službo učena in učenko za modno konfekcijo.

Sprejem dva tesarska vajenca. Cedilnik Valentin, Šentvid-Vizmarje 140.

Nudim visoko nagrado tistemu, ki mi preskrbi sobo v Kranju ali okolici. Ponudbe oddati na oglasni oddelak.

Prodajam »Fiat-Balila« - rezervni stroj za 230.000 din. — Šetina, Primskovo 40, Kranj.

MODNA
OBLAČILNICA
LJUBLJANA

Otvori v ponedeljek 30. septembra 1957 novo poslovavnico v Kranju — Savski breg 7 (bivša čistilnica, Zvezda).

Na zalogi bodo potrošniki lahko izbrali po okusu in modi vse vrste konfekcije od najcenejše do najboljše kvalitete.

Za cenjeni obisk se priporoča.

MODNA OBLAČILNICA
LJUBLJANA
Kranj (bivša Zvezda)

Prodajam motorno kolo »Horex«, 350 ccm, šport, z zadnjimi motizerji. Umbrecht, Klenc 52, Kranj.

»Gorenjska Oblačilnica« sprejme večje število krojačev in šivilj, takoj, za izdelavo konfekcije.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti mojega moža in očeta

FRANCA KRISTANA

se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali cvetja in drugega pokojnika tako številno spremlili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči Kristanovi
Kranj

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi nepozabnega moža

ANTONA POGAČNIKA

iz Kamne gorice sem prejela toliko vséstranske pomoči in izrazov sožalja ter cvetja, da se ne morem vsakemu posebej zahvaliti. Po tej poti izrekam toplo zahvalo tovarni »Plamen« iz Kroppe, Prostovoljnemu gasilnemu društvu, ki je tako lepo izkazalo pokojniku zadnjo čast, obema govornikoma za lepe poslovnice besede, vsem darovalcem cvetja, ter končno vsem in vsakemu posebej, ki so mi kakorkoli pomagali v moji nesreči.

Zalujoča žena in sinko

OBJAVE

Pozivam osebo, ki mi je dne 24. septembra 1957 zamenjala žensko dvokolo izpred frizerije v Lescah, da mi vrne in vzame svoje dvokolo. Oseba je bila prepoznana.

Ugodno naprodaj enostanovanjska hiša na Primskovem. — Informacije: Kranj, Tavčarjeva ulica št. 23.

Letošnji prvi jesenski sejem za plemenske krave in telice gorenjske cikaste pasme bo v ponedeljek 30. septembra na sejmšču v Lescah ob 8. uri. Ker je to prvi sejem po vrnitvi živine s planin, pričakujemo dober dogon in možnost izbire kvalitetne živine za plemo. — Vabljeni kupci iz vse Gorenjske.

Pregled kobil, žrebč in žrebč haflinger pasme in vpis v rodovnik za kobile sploh pa bo v sredo, dne 2. oktobra v Lescah na bivšem konjskem dirkališču ob 13. uri. Ob tej priliki se bo vršila tudi prodaja ozir. sejem za konje in žrebčta. Vsi, ki se zanimajo za prodajo in odkup žrebč in konj sploh, vabljeni.

Drugi sejem za plemensko živino (krave in telice) pa bo dne 21. oktobra v Lescah na sejmšču pri Olipu.

PLANINCI

Planinski postojanki Dom na Kofcah in Kostanjeveva kočna na Dobrih sta od 15. septembra dalje zaprti.

Za prve nad pet planincev se na željo postojanka odpre. Za tak primer je potrebno grupo prijaviti 3 dni prej na Planinsko društvo Tržič.

Obe navedeni postojanki bosta oskrbovani od 28. novembra do vključno 1. decembra in od 31. decembra 1957 do 2. januarja 1958.

Dom pod Storžičem bo oskrbovan preko cele zime.

SODOBNA PISARNA

Gospodarske organizacije vseh vrst opozarjamo na novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna«, ki bo propagirala organizacijo in moderno tehniko pisarniškega poslovanja. Revija bo pomemben doprinos k dvigu administracije na sodobno stopnjo, potrebna in koristna bo vodilnemu osebju ter vsem pisarniškim uslužbencem. Odpošljite nam naročilnico! Če nimate prospekta, pišite ponj! — Uprava revije »Sodobna pisarna«, Ljubljana, Gosposka 12.

Okrajno in občinske ljudske odbore še posebej vabimo, da naročijo za svoje pisarniške uslužbenke in vodilno osebe novo zanimivo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna«. Revija bo znatno pripomogla k izboljšanju pisarniškega poslovanja. — Odpošljite nam naročilnico, ki ste jo prejeli s prospektom. Uprava

KINO

»STORŽIČ«, KRANJ: 27. septembra ob 16., 18. in 20. uri amer. cinemascope film »DO PEKLA IN NAZAJ«. — 28. sept. ob 16., 18. in 20. uri amer. cinemascope film »DO PEKLA IN NAZAJ« ter ob 22. uri premiera amer. filma »KADAR PRIDE ZIMA«. — 29. sept. ob 8.30 uri matineja ital. filma »SLEPA DEKLE IZ SORENTE«, ob 10.15 in 14. uri amer. film »KADAR PRIDE ZIMA« ter ob 16., 18. in 20. uri amer. cinemascope film »DO PEKLA IN NAZAJ«.

»TRIGLAV«, PRIMSKOVO: 28. septembra premiera japonskega filma »SEDEM SAMURAJEV« ob 19. uri. — 29. sept. amer. cinemascope film »DO PEKLA IN NAZAJ« ob 10. uri ter japonski film »SEDEM SAMURAJEV« ob 15., 17. in 19. uri.

»SVOBODA«, STRAŽIŠČE 28. in 29. septembra premiera ameriškega filma »KADAR PRIDE ZIMA«. — V soboto ob 22. uri. V nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

»NAKLO«, 28. in 29. septembra ital. film »SLEPA DEKLE IZ SORENTE«. V soboto ob 19.30 uri. V nedeljo ob 16. in 19. uri.

»RADIO«, JESENICE: 27. septembra ital. film »KRUIH, LJUBEZEN IN LJUBOSUMJE II. del.« ob 18. in 20. uri. — 28. in 29. septembra amer. film »DALEČ JE OBZORJE«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri.

»PLAVŽ«, JESENICE: 27. septembra ital. film »KRUIH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA I. del.« ob 18. in 20. uri. — 28. in 29. septembra ital. film »KRUIH, LJUBEZEN IN LJUBOSUMJE II. del.« V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. Ob 10. uri matineja mladinskega filma.

»ZIROVNICA«, 28. in 29. sept. ital. film »KRUIH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA I. del.« V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 17. in 20. uri.

»DOVJE«, 28. in 29. septembra amer. film »URE OBUPA«. — V soboto in nedeljo ob 20. uri.

»KOROŠKA BELA«, 29. septembra amer. film »DALEČ JE OBZORJE« ob 19. uri.

»BLED«, 27. do 29. septembra kitajski film — cirkus »KITAJSKI CIRKUS«.

»RADOVLJICA«, 27. do 29. septembra amer. barvni cinemascope film »VERA CRUZ«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

»LJUBNO«, 28. septembra brazilski film »SINHA MOCA« ob 20. uri. — 29. septembra film »BELI JORGOVAN« ob 14., 16. in 18. uri.

»SORA«, ŠKOFJA LOKA: od 27. do 29. septembra amer. film »V KOLORADSKIH KANJONIH«.

»KRVAVC«, CERKLJE: 28. in 29. septembra amer. barvni film »POGUMEN KOT LASIE«. — V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 20. uri.

Vsi, ki se zanimajo za sodobno organizacijo in tehniko pisarniškega poslovanja, pišite po brezplačni prospekt za novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna« na naslov uprave: Ljubljana, Gosposka 12.

GLEDALIŠČE

PRESERNOVO GLEDALIŠČE, KRANJ

V petek 27. septembra ob 20. uri: Red Sred. tehn. tekst. šola Kranj, Shakespeare: »ROMEO IN JULIJA«.

V nedeljo 29. septembra ob 16. uri izven in za podeželje, Shakespeare: »ROMEO IN JULIJA«.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

V soboto 28. septembra ob 20. uri P. Golia »TRIGLAVSKA BAJKA«.

V nedeljo 29. septembra ob 15. uri P. Golia »TRIGLAVSKA BAJKA«. Zveze z vlaki ugodne.

Zadragam vseh vrst priporočamo, da naročijo novo ilustrirano revijo »Sodobna pisarna«, ki bo znatno pripomogla k izboljšanju tehnike pisarniškega poslovanja. Vsi vaši uslužbenki jo bodo z zanimanjem čitali. — Pišite po brezplačni prospekt, če ga še nimate. Uprava »Sodobne pisarne«, Ljubljana, Gosposka 12.

TRŽNI PREGLED

V KAMNIKU

V terek je bil živilski trg v Kamniku slabše založen kot po navadi. Približuje se pač konec meseca, pa tudi okoličani so vsi zaposleni pri spravljanju krompirja. Zabeležili smo naslednje cene: krompir 12 din kg, kumare 15 din kg, kumarice za vlaganje 80 din kg, zelje 20 din kilogram, ohrovt 30 din kg, korenček 40 din kg, rdeča pesa 30 dinarjev kg, paradižnik 34 din kilogram, strožji fižol 30 do 50 dinarjev kg, paprika 35 do 40 dinarjev kg, čebula 40 din kg, česen 90 din kg. Sadja je bilo malo. Jabolka so prodajali od 30 do 40 din kg.

GIBANJE PREBIVALSTVA

V KRANJU

Kodile so: Marija Podbelšek, inv. upokojenka — dečka; Rina Zaplotnik, frizerka — dečka; Bojana Grohar, gospodinja — dečka; Amalija Prelih, gospodinja — dečka; Angela Cimzar, gospodinja — deklico; Marjana Kokalj, gospodinja — dečka; Marija Potočnik, gospodinja — dečka; Marija Rogač, nameščenka — dečka; Ana Vinšek, ing. agronomije — dečka; Dragica Stular, tov. delavka — dečka.

Poročili so se: Vincenc Papler, kolar in Antonija Pegam, poljedelka; Alojzij Suštaršič, mehanik in Marija Agnič, tov. delavka; Stanislav Lož, elektro monter in Martina Gnezda, gumiranje; Tomše Franc, delavec in Matilda Senk, tkalka; Peter Pogačnik, delavec in Leopolda Cimzar, roj. Rant, natakarka; Janez Blagne, delavec in Marija Štefe, delavka; Dragomir Bajalica, nameščenec in Cecilija Tavčar, delavka.

NA JESENICAH

Rodile so: Cilka Svetina, trg. pomočnica — deklico, Martina Medja, kuharica — dečka, Jovanka Weingerl, gospodinja — dečka, Amalija Božič, tov. delavka — deklico, Marija Pezdarnik, gospodinja — dečka, Cecilija Lotrič, delavka — deklico, Nevezta Mujnovič, gospodinja — deklico, Ljudmila Hrast, gospodinja — deklico, Ida Hrast, delavka — dečka, Angelica Jakac, gospodinja — deklico, Marija Lah, uslužbenka — deklico, Marija-Zora Arh, gospodinja — dečka, Vincencija Štibil, uslužbenka — deklico, Milka Carli, gospodinja — deklico, Anica Stroj, šivilja — dečka, Zorka Korenjak, gospodinja — deklico, Matilda Melinc, gospodinja — dečka, Vida Legat, pletilja — dečka.

Poročili so se: Jakob-Avguštin Zen, delovodja in Helena Skerbinč, gospodinja; Jožef Dolinar, strugar in Stefanija Krčelj, delavka.

Umrli so: Ivana Tavčar, roj. Eihinger, gospodinja, Marija Noč, roj. Kavčič, druž. upokojenka, Marija Kury, roj. Kljnar, gospodinja, Anton Zupančič, osebni upokojenec, Elizabeta Čop, gospodinja.

V TRŽIČU

Rojeni: Irena Meglič. Poročeni: Zivojin Kilibarda, podoficer JLA in Hermina Blzjak, trg. pomočnica; Franc Zupančič, zidar in Ivana Tušek, delavka.

KONJSKE DIRKE V STRAŽIŠČU

V nedeljo, 29. t. m., ob 14. uri bodo na stadionu SD Mladost v Stražišču pri Kranju zanimive konjske dirke. Nastopili bodo najboljši kasači in galopirji, poleg teh pa še mednarodno znana ekipa državne kobilarne Lipica v dresurnem jahanju.

ROKOMET SI UTIRA POT!

Pretekli teden je Gorenjska rokometna podzveza razpravljala o sistemu tekmovanja moških in ženskih ekip na Gorenjskem ter tudi o pionirjih. Do sedaj so se prijavile že štiri moške in ena ženska ekipa. Med prijavljenimi zasledimo ekipe RK »Storžič« z Golnika, TVD »Partizan« iz Tržiča, RK »Planika« Kranj in RK »Mladost« B iz Kranja med moškimi in pri ženskah RK »Storžič« z Golnika. Tekmovanje bo po dvojnem točkovnem sistemu, prvak Gorenjske bo imel direkten vstop v I. slovensko ligo. Ravno tako bodo tekmovale ženske in pionirji.

Razen tega pa bo Gorenjska rokometna podzveza organizirala srednješolska tekmovanja in razna tekmovanja med delovnimi kolektivi, bodisi v Kranju ali pa v drugih krajih na Gorenjskem. Organizirala bo razne propagandne tekme med močnejšimi

klubih in nekaj mednarodnih srečanj v krajih, kjer so pogoji za razvoj rokmeta.

Razen teh tekmovanj začne prva ženska ekipa RK »Mladost« v I. slovenski ligi že v nedeljo, 22. t. m. Ravno tako imamo pri moških v družbi najboljših ljudi predstavnika Gorenjske t. j. izbrano prvo moštvo RK »Mladost« iz Stražišča.

Prvenstveno tekmovanje v I. slovenski ligi se prične 29. septembra, kakor tudi prvenstvo za vse ekipe na Gorenjskem.

Upajmo, da so moštva dovolj dobro pripravljena in pričujemo dobrih rezultatov, saj si marsikatera ekipa želi nastopati v I. slovenski ligi. Na to mesto računajo moštva, kakor so rokometiški z Golnika, Tržiča in pa tudi iz Kranja. Posebnih favoritov ni, moštva so precej izenačena, počakajmo še, da se konča prvenstveno tekmovanje in imeli bomo prvaka. Z. M.

\$\$\$ S SODIŠČA

ZA UBOJ ZENE ŠTIRI LETA
STROGEGA ZAPORA

Pred velikim senatom Okrožnega sodišča v Ljubljani se je v preteklih dneh zagovarjal zaradi uboja svoje žene, 65-letni kmet Ignac Hribar iz Preloga pri Domžalah. Obdolženec je bil v svojih mlajših letih v Ameriki, kjer si je prihranil nekaj denarja. Ker pa so v času okupacije izgubili ti prihranki skoraj vso vrednost, ga je to močno potrla. Začel se je vdajati alkoholu in je zabredel v zadnjih letih v notorično pijančevanje. Dejanje je sicer odkrito priznal, vendar ga je sodišče kljub temu obsodilo na 6 mesecev strogega zavora.

A. A. iz Kovorja se je marca letos v bližini gostilne v Kovorju pretepal z V. D. Najprej je obdolženec nekajkrat sunil V. D. v rebra, tako da je le-ta padel. Ko pa je V. D. zbežal, ga je A. A. ponovno dohitel, ter ga močno pretepal. Pri tem mu je tudi zlomil zob. Obdolženi je sicer dejanje le delno priznal, navajal je tudi, da je bil izzven. Toda sodišče mu tega ni verjelo in tudi priče so dokazale nasprotno. Zaradi tega brezobzirnega napada je bil A. A. obsojen na 7 dni zavora.

Tudi V. B. se je pred sodiščem zagovarjal zaradi tega, ker je druge lahko telesno poškodoval. Na Savskem mostu v Kranju je namreč februarja letos z roko udaril nekega A. M., in sicer tako močno, da mu je na zgornji čeljusti odlomil zob, poleg tega pa mu je tudi prizadejal še podplutbo. Takoj za tem pa je prav tako močno udaril A. K., katerega je tudi lahko telesno poškodoval. Mesec dni zavora, kolikor mu je odmerilo sodišče, ga bo verjetno le spametovalo, da ne bo več hlađil vroče krvi na ta način.

M. S. in njen mož S. Š. doma iz bližine Brnikov sta bila pred sodiščem zaradi tatvine kolesa. Julija letos sta okoli 22. ure pred neko gostilno v Mostah vzela moško kolo, vredno približno 30.000 din. Kolo je pred gostilno vzela M. S., v bližini pa jo je čakal mož s svojim kolesom in nato sta se oba tako odpejala. Obdolženca kaznivnega dejanja nista priznala, vendar so jima priče tatvino dokazale. Obsojena sta bila vsaka na tri mesece zavora, upoštevaje, da je oškodovanec dobil kolo nazaj, in da sta obdolženca bōlna.

Kar je začel v svoji razvrni notranjosti gojiti, je dne 29. junija tudi storil. Nekaj dni prej je prodal kravo. Od izkupička, ki ga je sicer izročil ženi, je zase zadržal 12.000 dinarjev. Žena, ki mu je zaradi zapravljanja že pred tem iztagala gospodarjenje iz rok, mu je skrivaj vzela še tistih utajenih 12.000 dinarjev. To je obdolženca usodnega dne, ko je denar pogrešil, seveda razjarilo. Zahteval je denar, čemur pa se je žena odločno uprla. V prepriju je v kuhinji pograbil kuhinjski nož in ponovno zahteval vrnitev denarja. Žena se je umaknila iz kuhinje v hišo, on pa ji je sledil in v hiši navallil nanjo. Zamahnil je z nožem. Žena je hotela z rokami prestrči sunek, pri tem pa je dobila vbod v nadlaktko arterijo na desni roki. Rana je bila tako globoka, da je po nekaj minutah izkrvavela.

Hribar je dejanje in krivdo priznal, v zagovor pa je mogel navesti la razburjenje zaradi ženinega ravnanja z denarjem. Skliceval se je tudi na močno vinjenost. Da je bila obdolženčeva zavest zaradi popite pljache močno skaljena, je potrdil tudi psihiater. Sodišče ni upoštevalo stališča obtožbe, da se je obdolženec napil z namenom, da bi ženo v vinjenem stanju laže ubil. V tem primeru bi bil obdolženec za svoje dejanje popolnoma odgovoren. Upoštevajoč vse olajševalne okoliščine in pa njegovo starost ter neoporečnost, ga je sodišče obsodilo na štiri leta strogega zavora.

Hribarjev primer opozarja na pogubno posledico alkohola in postavlja družbo pred nalogo, da posveti odpravljanju tega zla vso pozornost.

Novost, ki jo je uvedlo Prešernovo gledališče v Kranju v minuli sezoni so bile javne generalke, katerih glavni namen je bil: ustvariti neposreden stik igralcev z občinstvom. (Slika) — Z letošnje javne generalke »Romeo in Julija«. Igralci Julija, Baltazar in Romeo v razgovoru z občinstvom v gledališki avli

Uspeh - in ukinitiv!

Ob prvi premieri v PG - W. Shakespeare „Romeo in Julija“

CAS UPORIZORITVE

Razpravljanja o usodi Prešernovega gledališča so na višku. Glasovi — za in proti! Nekateri gledajo PG še bolj postrani, a drugi prizadeto ugrabijo — kakšna bo prihodnost PG. Skratka: ozračje je negotovo, polno pričakovanja, mrzlične napetosti. Vsi ti valovi butajo ob gledališko hišo. In v takem vzdušju študirajo igralci pod vodstvom režiserja za prvo predstavo v sezoni 1957-58. Mislim, da smo si vsi na jasnem, da v takšni situaciji delo ansambla ni bilo lahko. Potrebne so bile vse sile, da uprizoritev steče. Kajti človek, ki mu je vzeta materialna izpodbuda, le s svojo etično kulturo (ki ne sme biti nizka, sicer je trud zaman) in maksimalnim napotrom lahko opravi (seveda kvalitetno) zadano delo. Poglavitni efekt tega dela pa je — povečano zaupanje v lastno moč delavca (v našem primeru igralca in režiserja) in še močnejše prepričanje, da je upravičena eksistenca njegovega dela. Vse to moramo upoštevati ob prvi premieri v PG.

„ROMEO IN JULIJA“

Shakespeareova dela niso nikoli zastarela; vedno so sveža, mladostna, idejno bogata in v svojem estetskem učinku polnovredna. Ta svežina je tudi vzrok, da skoraj ni sezone v gledališčih, da bi ne bilo zastopano tudi Shakespeareovo ime. Hipna predstava o njem je vedno: mikavno dogajanje, bleščeča zunanost in simfoničnost dialoga in monologa. To je zunanji blišč, toda pod njim se skriva (to velja vsaj za vse njegove večje stvaritve) globina ideje, ki je vedno prepričana z neverjetno močnim hotenjem, izpovedati vero v človekovo dostojanstvo in notranjo svobodo, ter etična polnovrednost. In tako skoraj ni obdobja, ko Shakespeareovo delo ne bi spadalo v repertoar nekega gledališča, zlasti še, če gledališče preizkuša svoje moči.

Torej — „Romeo in Julija“! V Shakespeareovem opusu zavzema ta drama svojevrstno mesto. Poleg tega, da se kažejo v njem vse poglavitne lastnosti Shakespeara — dramatika, „Romeo in Julija“ vsebujeja še nekaj drugega, namreč — izredno močno in emotivno bogato liriko. V našem primeru je lirika učinkovito vraščena v ostali ustroj drame, ki je po svoji dramaturški zgradbi čistokrvno delo Shakespeareove dramske ustvarjalnosti. Lirika v dramati „Romeo in Julija“ je stilno in vsebinsko sinteza lastnosti dotedanje lirske tradicije, pri čemer mislim na trubadursko, petrarkistično in plejadično liriko. Ob tej dramati je potrebno poudariti zlasti dvoje: središčna vsebina — fantastično in fatalistično močna, a nesrečna ljubezen dveh mladih, idealnih ljudi — se razvija na široki ploščadi družbenega dogajanja. Shakespeare je tu neverjetno srečno prikazal usodo individua v objemu vzvišenega čustva, toda v okovih družbene krivice in nasilja. Čeprav je prvo v ospredju, pa je drugo vedno pričujoče in ob analizi dela povsem jasno. „Romeo in Julija“ dajeja združeno podobo Shakespeara — lirika in dramatika v okviru prosvetljeno-svobodnjaške in napredno-humanistične miselnosti.

UPRIZORITEV:

Naša uprizoritev kaže, da je režiserja Mirka Mahničja vodilo načelo — svojevrstno oživetje Shakespeareove odrsko bujnost, ki se kaže v razgibanosti scenskega dogajanja, in — na drugi strani — čimbolj pristno, nevsiljivo, a izrazno bogato prikazati psihologijo nastopajočih oseb. Pri prvem se je režiser v glavnem oprl na tradicijo in šel po poti predhodnikov, pri drugem pa je iskal kar najbolj učinkovit prijem in ga našel v tenko oblikovanem vibriranju duševnih gibov, katerih nosilec je osebnost — igralec (pri tem ne smemo pozabiti na učinkovito igralčevo mimiko, ki ji je posevtil režiser izredno mnogo pozornosti). Zato bi bilo pravilno mnenje, da je režiser skušal — in tudi v večji meri dosegel — izvabiti iz podtekta kar največ in, ob upoštevanju igralčevih sposobnosti ter njegovega igralskega registra, skušal to tudi realizirati. Shakespeareova duhovitost (v njej je zelo zaobjeta Shakespeareova miselnost) in psihološka prefinjenost tako nista šli mimo gledalca, ampak nasprotno — dali sta mu estetsko zadovoljitev. Po mojem je šlo režiserju za kar največjo zgoščenost, da bi mu tudi to pomagalo pri koncentraciji dogajanja (notranjega in zunanega) in da bi bila celota čimbolj kompaktna in vnesena v kar se da nedeljivo vzdušje. Od tod tudi vsa režiserjeva črtanja (drobnih prizorov in gostobesednega dialoga oziroma monologa), ki zaradi pravilnosti ne zaslužijo ugovora. V ta okvir bi bilo potrebno vključiti tudi zamisel nepretrganega toka prizorov (z enim najno potrebnim premorem), kar je sicer za-

htevalo od gledalca hitrejši časovni prenos, a obenem tudi olajšano enotnost doživljanja. Res je, da pri vsej uprizoritvi ne smemo spregledati drobnih, v glavnem tehničnih, spodsrljajev, vendar zaradi tega vtis o kvalitetnosti režije ni prav nič omajan. Skratka — režiser je uravnesil zunanjo shakespeareovsko očarljivost dogajanja in moč govornice besede ter ni dopustil, da bi prišlo samo prvo ali drugo do močnejšega poudarka. In to je prav, kajti Shakespeareova dramatika zahteva kar največjo harmoničnost na videz raznorodnih sestavin. K harmoničnosti in k enotnosti vzdušja uprizoritve so prispevali tudi glasbeni in svetlobni efekti, uporabljeni v pravilnem razmerju. Čeprav ravno pri tej Shakespeareovi dramati morda v največji meri obstoji nevarnost, da se vse skupaj spremeni v osladno in kič, tega naši uprizoritvi ne bi mogli očitati, saj se odlikuje po pristnosti, kar je seveda povsem nasprotno onemu. Pri sceni (Milan Butina) pa se mi vzbujata rahel pomislek. Zdi se, da stebričasta oblika nekako preveč utesnjuje prostor, tako da dobi človek vtis, da primanjkuje zraka, prostorninskega zamaha, ki je za Shakespeara tako značilen. Seveda pa ne morem zanikati, da je scena zelo prikladna za znamenito določeno prostora, in da je pri tem uporabljen shakespeareovski skromno število rekvizitov. V tem se mi zdi, da je neko nasprotje, ki bi morda zahtevalo ugodnejšo rešitev. (Vsekakor pa je potrebno upoštevati slabo tehnično zmogljivost odra.)

Očarljivo Julijo je očarljivo kreirala A. Cigojeva. K ostalim uspešnim vlogam, ki jih je A. Cigojeva igrala — n. pr. Haitang, Desdemona, Lojzka, Magda — se z Julijo pridružuje še ena, ki pomeni v njeni igralski karieri noven vzpon. A. Cigojeva je pravzaprav dala v nekem smislu idealen lik Julije, ki nosi v sebi izredno silo čustvenega doživljanja. Julija združuje v sebi naivnost, ki izvira iz mladosti, iz močnega ljubezenskega čustva in nepokvarjenosti, ter svojevrstna praktičnost in odločnost (prav odločnost je tista, ki vodi njeno življenjsko pot v doslednost, čeprav se ji pravi — smrt). A. Cigojeva je to sestavljeno

je tudi takšen koncept — bolj hamletovsko moder in čisto rahlo skeptičen Romeo — sprejemljiv, čeprav je s tem malce okrnjena njegova južnjaško bujna natura. Zanimivo je, da se je L. Cigoju vloga v tem smislu dobro prilagala in da je bil močnejši v takšnih situacijah kakor pa v lirskih odlomkih, kjer ni mogel doseči partnerice (to velja zlasti za balkonsko sceno, dočim ne moremo tega reči za »jutranjo sceno«). Izrazno bogatejši je bil torej v ostalem in manj v izpovedovanju ljubezenskega čustva v lirskih scenah. Uglajenost igranja pa mislim, da je nesporna lastnost L. Cigoja. Do nemoči zaljubljenega Parisa je igral M. Stare. Tej pasivni igrači usode je igralec znal vtisniti pečat večjega gibanja. Čeprav se to ni izražalo preveč močno in skorajda zastrto, je vendar vzbudil vtis notranje pristnosti. Mestoma pa je ta vtis zabrisala premočna teatralika, ki nam lahko spremeni prejšnje mnenje. Shakespeareovsko okretno, razgibano in z obelježjem neke renesančne sproščenosti je J. Kovačič posredoval Mercutio. Morda je še najbolj pri tem liku prišla do izraza tista »telesnost« (kot pravi dr. Gavella), ki je za Shakespeareovo dramatik tako značilna. J. Kovačiču je ta vloga zelo »ležala« in zato tudi efektnost lika ni izostala. J. Pristov je svojemu Tybaltu vtisnil lastnost premočnega nasilneža, ki mu je zakon meč in vodilo — sovraštvo ter maščevanje. Nesimetrična osebnost je v oblikovanju J. Pristova našla ugodno utelešenje s pravilno začrtanimi potezami in brez težnje, da bi izkrivil osnovne značilnosti osebe. Prav obraten značaj od Tybalta je seveda Benvolio — J. Zupan. Tu je vodilo prijateljstvo, bolj z bolečino kot glasno besedo. In prav v tem je zadel J. Zupan osnovni ton svojega junaka. Sicer včasih nekoliko neizrazit, a vendar dovolj tehten, simpatičen in brez zavlevnosti do občinstva. Kar se da shakespeareovsko značilna figura je frančiškan Lorenzo — M. Mayr. Njemu je na jezik položena življenjska modrost in izkušnost, kar Shakespeare zelo ceni in zato si izbira za nosilce tega simpatične osebnosti. M. Mayr je, kot takšen modrec igral z neko privlačno umirjenostjo in kar se da preprosto.

ROMEO
in
JULIJA

Anka
in Laci
Cigoj

Julijine narave neverjetno učinkovito in dokončno izpeljala. Brez narejenosti, a z zelo precizno igro in močnim doživljanjem, je ustvarila tehten in izbrušen lik. Lik, ki se ne razvija samo po svoji vsebini (značaj), marveč, ki tudi igralsko vedno bolj raste. Zelo zanimiva osebnost uprizoritve je nedvomno M. Janžekovičeva kot Julija doživlja. Nekateri so označili to Shakespeareovo figuro za »Falstafa v krilu«. Ta oznaka ni slaba, dopolnil bi jo še z oznako, da je po vsebini »mandragolsko« — renesančna. Janžekovičeva se je znala za čudo dobro približati takšnemu liku in sicer — kar se da naravno, neprisljano in z neko mikavnostjo, ki pride do izraza vedno v pravem trenutku. Romea je igral L. Cigoj. Njegov Romeo je bil v konceptu rahlo naslonjen na Hamleta. Ni dajala videza nečesa hamletovskega samo zunanja figura, ampak so bile v takšen okvir zapletene tudi notranje dimenzije njegovega Romea. Ni dvoma, da

Njegovi nauki izvenijo nepatetično, brez vsiljive moralčnosti (Shakespeareu to tudi ni lastno), marveč s toplino in prizadetostjo, ki nujno prehaja na gledalca. V ostalih vlogah so nastopali še: N. Reš kot knez — dostojanstveno in v skladu z vzdušjem; F. Trefalt kot Capulet — sila razgibano in polno; J. Gogala kot Monteg, M. Cegnar kot sluga Peter, V. Kalanova kot grofica Montegova, N. Sirknikova kot grofica Capuletova in T. Dolinar — brat Janez, F. Juvan — Baltazar, I. Grašič — Abraham, J. Fugina — lekar, M. Fajonova — paž in J. Gašperič — drugi Capulet.

ZAKLJUČEK:

„Romeo in Julija“ pomenita za Prešernovo gledališče nedvomen uspeh in poročstvo, da bi kvaliteta gledališča ne nehalo rasla.

G. Kocijan

filmi, ki jih gledamo

NI BILO ZAMAN

Vse kaže, da je naša filmska proizvodnja v glavnem prebolela otroške bolezni in da je stopila na izhrojena pota. Ali smemo jemati film »Ni bilo zaman« kot jamstvo, da je tako? Morda? Če se najprej pomudimo pri scenariju, tedaj moramo zapisati, da je imel scenarist Nikola Tanhofer, ki je bil hkrati tudi režiser, z izbiro motiva več kot srečno roko. Ze sam ambient — skrivnostno močvare z zahrbtnimi potmi, preko katerih se vlačijo sive megle, in kjer molijo tišino turobni kriki močvirskih ptic — nudi scenaristu dovolj močno osnovo, na katero lahko s pridom gradi ves film. V to grozljivo vzdušje je smelo postavil zgodbo, ki pripoveduje o ludeh, ki še vedno verujejo v nadnarav-

ne pojave, v skrivnosti magije, ki ima moč, da zdravi in ubija. Tu je mlad zdravnik, ki se bori z mračnimi silami in s primitivno miselnostjo prebivalstva. — Film učinkuje mestoma malce ohlapno, kar pa lahko spričo ostalih kvalitet mirne duše prezmemo. Filmu bi morda očitali, da je fotografija v nočnih prizorih pretamna, medtem ko je ton presenetljivo dober. Igralska ekipa: Boris Buzančič, ljubka Mira Nikolič, popularni igralec Zvonimir Rogoz, ki je ostal prav gotovo v spominu starejšim gledalcem, dalje Vjera Simič v vlogi skrivnostne »čarovnice« Carke in drugi, predstavljajo dobro ubrano igralsko celoto. Čeprav ne manjka spodsrljajev, smemo film uvrstiti med tiste stvaritve naše filmske proizvodnje, ki presejšo vedno verujejo v nadnarav- aa

Knjiga
naj pride
tudi do
najbolj
oddaljene
bralca

Nekaj
problemov
knjižničarstva
na
Gorenjskem

V občinskih središčih, še več pa v posameznih vaseh, sindikalnih podružnicah in drugod je razmeroma precejšnje število knjižnic. Po podatkih iz lanskega leta — vzeti iz poročila za lansko okrajno konferenco SZDL, ker novejših podatkov nimam pri roki — je na Gorenjskem okrog 60 ljudskih knjižnic s približno 82.000 knjigami. — K temu številu pa je treba dodati še nekaj strokovnih (v glavnem po podjetjih), 130 šolskih in prav toliko učiteljskih knjižnic. Te številke govore o povojnem razvoju knjižnic na Gorenjskem.

To je ena plat podobe knjižničarstva na Gorenjskem. Pogledati pa kaže še drugo: kako vse te knjižnice opravljajo svoje poslanstvo?

Ljudskih knjižnic je res precej, če pa delimo njihovo število s številom knjig, ugotovimo, da odpade na vsako posamezno povprečno po kakih 1360 knjig. Ker pa moramo upoštevati, da je dokajšen del vseh knjig skoncentriranih v nekaterih večjih občinskih knjižnicah (Kranj, Jesenice), odpade na nekatere manjše podeželske knjižnice le po nekaj sto knjig. Tako ima Ljudska knjižnica v Kranju (skupno s podružnicama v Stražišču in Primskovem) okrog 22.000 knjig, dve knjižnici v občini imata le do 100, neka knjižnica do 500 in le še dve drugi knjižnici v tej občini imata nad 1000 knjig.

To kaže, da večina ljudskih knjižnic ne razpolaga s količjakaj ustreznim številom knjig, zato tudi ne morejo opravljati poslanstva kulturnih ustanov. Spominjam se ob tem primera iz neke vasi nad Kamnikom, kjer ima neki branja zelo željan kmet, dvakrat več knjig kot pa vaška knjižnica. Ta kmet je razen tega še nosil knjige v nahrbtniku — zase in za sovražane — iz Delavske knjižnice v Ljubljani. Tamkajšnje vaške knjižnice pa skoraj nihče več ne obiskuje, ker so tistih njenih nekaj sto knjig že vsi prebrali.

Te knjižnice sicer prejemajo razen malenkostne pomoči organizacij, društev, zadrug in drugih tudi minimalne dotacije ljudskih odborov, ki pa so v mnogih primerih bolj ali manj le simbolične. V nekem razgovoru o tem je eden izmed navzočih pol v šali pol zares pripomnil, da si knjižnica, ki prejme, denimo, 1000 din letne dotacije, lahko kupi metlo za pometanje, ne pa nove knjige. Takšno dotiranje je v bistvu — razmetavanje denarja. Sredstva porabimo, nikomur pa nič ne hasnejo.

Druga huda težava, ki muči knjižnice, pa so kadri. Marsikje že tako in tako skromna knjižna zbirka ne more služiti bralcem, ker ni usposobljenega človeka, ki bi opravljal knjižničarsko delo. V nekaterih občinah se za vzgojo knjižničarskega kadra niso kaj prida zanimali, na Jesenicah, denimo, pa so štipendije zastoj razpisali, ker se ni javil noben kandidat za knjižničarsko šolo.

Spričo obeh teh poglavitnih problemov kaže resnejše razmisлити o predlogih, naj bi knjižničarsko službo ustrezno preuredili. Po nekaterih predlogih naj bi osnovali trdnejše organizirane občinske knjižnice pri svetih »Svoboda« in prosvetnih društev v občinah. To ne bi bila prostorna koncentracija knjižnic, marveč koncentracija vodenja knjižnic v posameznih občinah. Taka knjižnica, ki bi prejemala izdatnejša sredstva in ki naj bi imela tudi bolj usposobljen knjižničarski kader, bi lahko mnogo uspešnejše opravljala svoje poslanstvo. Občinska knjižnica naj bi razpečevala knjige po vsej občini s pomočjo manjših knjižnic. Vzpostaviti bi bilo treba v občinah izposojevalno službo, ki bi jo vodila občinska knjižnica, v katero pa bi bile vključene vse manjše knjižnice iz posameznih krajev. Knjige iz vsake knjižnice bi lahko krožile po vseh knjižnicah v občini, ker bi si jih knjižnice medsebojno izposojale. Bralcu, ki v mali krajevni knjižnici ne najde zaželene knjige, bi mu le-to ta knjižnica posredovala iz centralne ali kake druge knjižnice v občini. Tako bi knjige krožile po vsej občini in prišlo do vsakega bralca. Male krajevne knjižnice, ki zdaj zaradi borne izbire knjig komaj životarijo, bi potem bolj zaživele in res igrale pomembno vlogo. Drugod v Sloveniji so dosegli lepe uspehe, denimo, s potujočimi knjižnicami. Zbirka knjig ostane v nekem kraju čez sezono, ko pa jo tamkajšnji bralci preberó, jo pošljejo v kak drug kraj, v ta kraj pa pošljejo svežo zbirko. Tudi v kranjski občini so že uvedli izposojevalno službo med knjižnicami.

Seveda se pojavljajo pri tem še nekateri problemi, kot so pomanjkanje knjižničarskega kadra, ki bi ga bilo treba sistematičneje usposabljati, odpor nekaterih Svobod in prosvetnih društev, ki se borijo za »svoje« knjižnice, po drugi strani pa nepravilne težnje po dušenju amaterskega duha v knjižničarstvu, ki pa je koristen, žalje, nezadostno razumevanje občin za potrebe knjižničarstva in podobno.

Vse to je seveda le novinarjevo zgoščeno posredovanje predlogov za razvoj knjižničarstva; koristno pa bi bilo, da bi tudi v javni razpravi čimbolj proučili, kako omogočiti slehernemu bralcu v najoddaljenejši vasi, da bo dobil v roke knjigo, ki si jo želi, da no bo odvisen zgolj od borne zaloge knjig v krajevni knjižnici. M. Z.

Si že
naročnik

GORENJSKE
REVIEJE ZA KULTURO

Naj ne bo šole brez mlečne kuhinje

Malice so vsem otrokom nujno potrebne, zato se zadnja leta pri nas s tako vneto zavzetostjo za ustanavljanje šolskih mlečnih kuhinj. Od pravilne sestave in rednosti malic je v veliki meri odvisno otrokovo zdravje, pa tudi njegova sposobnost in sprejemljivost za šolsko delo. Sestavljene morajo biti tako, da z njimi nadomestimo vse tiste snovi, ki jih otroci in mladina ne dobe v zadostnih količinah. To so predvsem živalske beljakovine, rudninske snovi in vitamini. Po-

sebno važno je, da so z malicami preskrbljeni otroci zaposlenih staršev, ki največkrat tudi neredno zajtrkujejo in pozno kosijo. Zaradi tega je dolžnost vsake matere, da se na svojem terenu oziroma v svoji vasi zavzame za ustanovitev mlečne kuhinje, kjer je do sedaj še ni. To je tudi naloga svetov za zdravstvo, šolskih odborov, ženskih društev, društev prijateljev mladine in drugih organizacij. Le z enotnim in skupnim nastopom bomo uspeli, da bodo mlečne kuhinje ustanovljene povsod, da bodo v njih delih pestre obroke in tako pomagali razbremeniti zaposleno ženo.

Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani je v tem polju izdal posebno brošuro »Malice in še kaj«, ki bo prav gotovo dobrodošel pripomoček staršem in tistim tovarišicam, ki pripravljajo otrokom malice v mlečnih kuhinjah. — Nekaj splošnih navodil posredujemo tudi bralkam:

Da bodo malice res zdrave in okusne, jih moramo pripravljati sproti. Preračunati moramo potrebno količino, da ne bo ostankov. V poletnih mesecih moramo posebno paziti, da je meso in mesni izdelki sveži. Jetrni napajati so v toplih dneh najbolj nevarni, ker se jetra zelo hitro kvarijo. Beljakovine nudimo otrokom predvsem z mlekom, in to v lahko prebavljivi obliki, nadalje v jogurtu, siru, skutu, mesu, ribah in jajcih. Rudninske snovi in vitamini so v sadju in zelenjavi kakor tudi v mleku. Mleko vsebuje razen tega veliko kalcija. Pozimi pripravljamo namaze z dodatkom zelenega peteršilja. — Kruh naj bo črn, ker vsebuje več vitaminov in rudninskih snovi. Z beljakovinami ga obo-

RECEPTI

JEDILNIK

Telečje srce v zelenjavni omaki
Rižev narastek

Telečje srce v zelenjavni omaki: 1 kg telečjih src, 5 dkg slanine, 10 dkg masti, čebula, 2 stroka česna, peteršilj, koren, zelena, sveže ali suhe gobe, 4 paradizniki, 1 dl vina ali juhe.

Telečja srca prerežemo čez polovico, osolimo, opopramo, pretakemo s slanino in opečemo na masti s sesekljano slanino in zelenjavo, prilijemo malo vode in dušimo. Nato pridenemo še sveže, narezane paradiznike, zažfemo z juho ali vinom in dušimo do mehkega. Omako serviramo s krompirjem.

Rižev narastek: 1/4 l mleka, 15 dkg riža, sol, 10 dekagramov masla, 3 rumenjaki, 5 dkg sladkorja, limonina lupinica, sneg 3 beljakov, 1/2 kg jabolk, 4 dkg marmelade.

V osoljenem mleku skuhamo riž. Maslo umešamo s sladkorjem, rumenjaki, limonino lupinico, dodamo ohlajen riž, naribana jabolka in beljakov sneg. Zmes stréemo v dobro pomazan in z drobitinami potresen narastkov model ali kozico in pečemo v pečici pol ure.

Hčerki lahko sami popravimo obleko

V vsakem domu imamo stare ponošene obleke, ki smo jih že dale v staro šaro. Od časa do časa ta stvari pogledite, ker bi to ali ono morda le še lahko koristno uporabile, posebno tiste, ki imajo otroke. Otroci hitro rastejo in zdaj v začetku šolskega leta je marsikateri šolarji obleka premajhna. Skoda, da bi jo zavrgle, saj boste skoraj pri vseh starih oblekah našle kaj primerne za kombinacijo in tako napravile deklici novo, dovolj veliko obleko.

Otroške obleke lahko kombiniramo na mnogo načinov. Seveda pa je važno, da pravilno vskladimo barve. Večbarvne obleke kombiniramo z enobarvnim blagom ali pa obratno. Enobarvno blago vsjemo med krilce, lahko pa z njim krilo tudi podaljšamo. Obleka s tem ne bo prav nič izgubila na svoji vrednosti in ako bomo izbrale prave barve, bo še lepše učinkovala. Take kombinacije so tudi zelo preproste in jih lahko samostojno sesijemo ter tako prihranimo denar za šiviljo.

Udoben športni plašč z velikim karo vzorcem, praktičen posebno za tiste, ki mnogo potujejo ali se vozijo v službo z vlaki in avtobusi

PRAKTIČNI NASVETI

Kumare pripravimo tik preden jih damo na mizo, da se iz njih ne izloči voda, ki vsebuje dragocene vitamine in rudninske snovi.

Od vsakega plodu odrežemo košček in ga pokusimo, če ni morda grenak. Moderna kuhinja priporoča, da jih ne olupimo, temveč samo dobro operemo. Kumare vsebujejo veliko lužnin, zato povzročajo ljudem, ki imajo malo želodčne kisline, težave.

Kvas je najbolj cenjeno rahljajno sredstvo, ki ga uporabljamo za kruh in za razno preprosto in boljše pecivo.

V zadnjih letih pa smo se ga naučili še bolj ceniti, ker so znanstveniki dognali, da vsebuje važne organske snovi, mnogo beljakovin in vitamine B-1, B-2 in H. Zato ga zdravniki pri boleznih, ki nastajajo zaradi pomanjkanja teh vitaminov, predpisujejo kot zdravilo.

Ponekod jedo posebno pripravljen kvas, namazan na kruh kakor surovo maslo ali razne pastete.

Ledvice izgube duh po seču, če jim izrežemo sečevode in jih namakamo nekaj časa v vodi ali mleku. Priporočljivo je, že narezane ledvice nekoliko prepražiti v kozici brez masti, da tekočina, ki je v njih, delno izhlapi.

Ortasta bluz s kričetrinskimi rokavi za službo in dom

1+3=4 dobro (1) odlično (5) **Mlada rast** *prav dobro (5) slabše (4) odlično (5)* **MALADARAST**

Gospod Moki in njegovi psički KRAJNSKI PIONIRJI na pohodu po Črni gori

psički

Gospod Moki je ležal na postelji. Spal je spanje pravičnika — celo njegovi prsti na nogah so spali in njegova kolena in nos. Cakal je na budilko, da ga zbudi. Imel je namreč posebne vrste budilko. Takole je delovala:

Suš! so se odprla vrata spalnice. Trkl! je planil v sobo rjav psiček.

Brz! se je zaletel za njim beli psiček. Trum! v sobo je treščil rumeni psiček.

Hop! je napravil kozolec lisasti belo - črni psiček in... bum, bum, bum so vsi štirje psički planili na gospoda Mokija in ga zbudili.

Gospod Moki je imel to jutro eno samo skrb: kako imenovati svoje štiri psičke. In na imena svojih psičkov je mislil ves čas, ko se je umival in si zapejal gumbe pri telovniku.

Tako je mislil in razmišljal o teh zapletenih rečeh, ko je pri vratih pozvonilo. Vstopil je fant, ki je gospodu Mokiju prinašal iz špecerije naročeno blago. Gospod Moki je takoj porabil ugodno priliko ter vprašal nadbudnega fanta za svet. Deček je tuhtal in tuhtal, potem pa privlekel

iz svojega vozička krompir in dejal rjavemu psičku:

»Krompirček bo tvoje ime. In tebi,« je dejal belemu psičku, ko je na mizo postavil steklenico z mlekom, »bo ime Mlakec.« — Ti si Jajček,« je govoril in gospodu Mokiju odšel na mizo 12 jajc, »in...«. Zastrmel je v lisastega belo-črnega psička: »Kaj če bi te pobarvali zeleno in te klicali Šolatek?« se je slednjič domislil.

Črno-beli psiček se je spazil pod posteljo in sledili so mu rjavi, beli in rumeni. Imena jim namreč niso bila prav nič všeč. Tudi gospod Moki ni bil zadovoljen. Tuhtal in tuhtal je ves dopoldan, potem pa je šel s psički na sprehod.

»Kako pa naj imenujem svoje psičke?« je vprašal ženo, ki je na trgu prodajala cvetlice. Žena je za trenutek pomislila in rekla: »Mačeha, kliči rjavega.« Utrgala je zvonček in rekla belemu: »Ti boš Zvonček in ti Trobentač!« in zataknila rumenemu psičku trobentico za ovratnico. Potem pa je pogledala lisastega črno-belega psička: »Za tebe se ne morem domisliti nič pametnega. Lahko bi te pobarvali rdeče in te klicali Nageljček.« Lisasti, beli in rjavi in rumeni psiček pa so jo ob teh imenih ucvrli po ulici.

»Počakajte, počakajte!« je kričal za njimi gospod Moki. Končno so se le ustavili, ravno pred slaščičarno. Vsem štirim so moleli jeziki iz gobcev.

»Kaj pa je narobe?« je vprašal slaščičar, ko je zagledal upehanega gospoda Mokija in njegove štiri pse.

»Imena iščem, imena za te štiri kučke?« je odvrnil gospod Moki »in ne mormo jih najti!« Slaščičar se je široko nasmejaj. Zašepetal je nekaj gospodu Mokiju na uho in gospod Moki je zopet zašepetal na široka, bingljajoča ušesa štirih kučkov. In vsi so se smejali, smejali, smejali. Zato, ker rjavi psiček je dobil ime Karamelček, beli Vanilij, rumeni Maslenček. Pa lisasti, belo - črni psiček? Kako?! Cokoladek!

Letos praznujemo 15-letnico ustanovitve pionirske organizacije. Zato je ZPM republik organizirala partizanske pohode po vseh republikah. V prvi skupini, ki je odšla na pohod »Bratstva in Jedinstva« po Jugoslaviji, smo bili pionirji kranjskega okraja. V Ljubljani se nam je priključilo pet pionirjev. Tako nas je odpotovalo deset pionirjev in naš vodnik tovariš profesor Miloško Vidmar.

Z Reke do Kotora smo pluli z ladjo Ivan Cankar. Od Dubrovnika pa do pristanišča Hercegnovi smo imeli najslabši del vožnje po morju. Ladja se je zibala sem ter tja, zato smo vsi, razen vodnika, bruhal. Vozili smo se 28 ur.

Iz Kotora do Titograda smo se peljali z avtobusom. Skozi okna smo videli rojstno hišo Petra Petroviča Njegoša. To noč smo prespali v taborišču.

1	2	3	4
2			
3			
4			

MAGIČNI KVADRAT

Navpično in vodoravno: 1. prevozno sredstvo, 2. očrt, 3. geometrijski tvor, 4. osje gnezdo.

Naslednje jutro pa smo šli skupaj s pionirji iz ostalih republik polagat venec na grobnico narodnih herojev Črne gore. Na vseh naših izletih nas je spremljala narodni heroj Vukica Mićunović. Zatem smo se odpravili v Cetinje. Pri izlivu Zete v Moračo nam je pokazala rojstno hišo predsednika Črne gore Blaža Jovanovića. V vasi Čevu smo videli, kje so počile prve partizanske puške. V Cetinju smo si ogledali dva prekrasna muzeja: narodni muzej in muzej NOB. Ostalo nam je še nekaj časa, zato smo pogledali relief Črne gore.

V ponedeljek pa smo šli na ogled železarne »Boris Kidrič« v Nikšiču. Na dan smrti tega heroja so si delavci sami želeli, da dobi njihova tovarna to ime! Potem smo jo mahnilo proti Zabljaku. Sele zvečer smo dospeli.

Drugo jutro smo se odpravili k Črnemu jezeru, ki leži pod Durmitorjem. Tam so bile hude borbe, v katerih je padlo 700 partizanov. Pod Titovo pečino sta tov. Tito in tov. Moša Pijade delala načrt za V. ofenzivo. Zabljak leži 1400 m visoko. Popoldne smo pred Plevljami videli najvišji most v Jugoslaviji. Speljan je čez reko Taro in je 176 m visok. Videli smo letališče, od koder so Angleži prevažali ranjence v italijansko mesto Bari.

Kjerkoli smo hodili, povsod so nas pionirji pristrčno sprejeli, zato mi bo ta pohod ostal v trajnem spominu.

Anderle Vojko, učenec — Koroška
Bela, Cankarjeva 4

Rebus

CA

A

NO

Na livadi

Lenka je na polje šla, murenčka je srečala. »Kam pa črni muren peš čez polje zeleno greš?«

»Na livadi zdaj bo ples, vetrček bo pihal vmes, zibal bo rdeči mak, z zlatim klasom beli slak.«

»Kdo bo neki godel vam?«

»Godec so že zbrani tam: čmrlj bo godel na svoj bas, gosli pa igral bom jaz; z namih malih mišk bo pet piskalo na klarinet. In vesele ptičke tam pesmi pele bodo nam.

MARTINA BIDOVCÉVA

Spomini na

OKTOBRSKO REVOLUCIJO

Ob pripravah za počastitev zgodovinskega jubileja — 40-letnice Oktobrske revolucije bo uredništvo našega lista poslej objavljalo spomine na dogodke, ki jih pišejo nekateri rojaki z Gorenjske. Ti spomini utegnejo biti zanimivi tudi zategadelj, ker osvetljujejo nekatere momente, ki so posredno vplivali tudi na prebujanje narodne zavesti gorenjskega prebivalstva. — Vse tiste, ki hranijo kakršnekoli spomine na dneve Oktobrske revolucije, vabimo k sodelovanju.

UREDNIŠTVO

so nas izpustili. Nekateri so odšli na delo na de- želo, jaz pa sem ostal na komandi kot tesar.

Na komandi mesta je bila tudi menza, kjer so se vsak dan hranili novi mobiliziranci, ki so prihajali peš iz sto in več kilometrov oddaljenih krajev, nato pa so se odpeljali z vlaki naprej. Med mobiliziranci smo začeli s propagando, jih nogo- varjali naj gredo domov, češ da je vojne konec in tako dalje. Naša prizadevanja so bila uspešna. Pogosto so vlaki odpeljali naprej prazni, ker so

Duša Oktobrske revolucije
VLADIMIR ILJIČ LENIN

se mobiliziranci razbežali. Kar je bilo ostalih ne- zanesljivih vojakov, pa smo razgnali iz vojašnice.

Dan za dnem se je večala vojska delavcev vseh narodnosti. Tu so bili Rusi, Nemci, Madžari, Srbi iz Banata in drugi. Toliko rajši so se vključili v to vojsko, ker ni bil nihče prisiljen vstopiti. Taka je bila torej ta mala vojska na strani boljševikov.

V mestu pa so imeli v rokah oblast še vedno manjševiki. Boržujške čete, ki so bile za tiste čase dobro oborožene, so hotele obdržati v mestu red.

Na robu mesta je stala tovarna alkohola, ki je bila že od začetka vojne zaprta; stražili so jo manjševiki. V skladiščih te tovarne je bilo shra- njeno okrog 200.000 ruskih veder alkohola. Juristi smo na tovarno, razorožili stražo, nato pa dovolili civilnemu prebivalstvu, da so se do siteda napili. V nekaj urah so bili vsi prebivalci — od mladega do starega — pijani. Nekateri so se tako napili, da se jim je alkohol dobesedno vžigal v želodcih. Zmedo, ki jo nastala, jo izkoristila naša boljševi- ška vojska, ki je vdrla v mesto in prevzela

oblast. Streljanja, plesa in petja, je bilo na pretek. Nekdo je celo zažgal tovarno alkohola. Plamen, ki je plnil visoko pod nebo, jo razsvetljeval me- sto, ki je porušilo staro in gradilo novo oblast.

V prvih dneh februarja 1918. leta sem bil do- deljen v oddelek, ki je bil poslan v Penzo z na- logo, da tamkaj počaka češke legije. Ker so bile le-te dobro oborožene, so jih boljševiki prosili, naj jim pomagajo. Čehi pa so odgovorili, češ da se ne bodo vmešavali v notranje zadeve Rusije, pač pa zahtevajo prosto pot v Vladivostok. Iz Penze smo bili poslani v Harkov v Ukrajini, od tu pa v Boltavo. Tu bi morali minirati neki most čez Dnjeper pri Kremenski. Onstran Dnjepra se je namreč pojavila nemška vojska. Cemu ni prišlo do porušitve mostu, pa ne vem. V Boltavi sem bil dodeljen k oddelku, ki je oskrboval mesto in vojsko z živežem. Na enem izmed takih pohodov med Boltavo in Kremensko me je zopet na- padla malarija. Obležal sem v neki vasi. Sklenil sem, da odidem za oddelkom, čim bolezen prebo- lim. Dva dni kasneje, tretjega aprila 1918. leta, pa so Nemci zasedli okolico in seveda pri natančnem čiščenju terena našli tudi mene. Po moji ruski uniformi so sodili, da sem boljševik. Razložil sem jim, da sem avstrijski vojak, ruski ujetnik. Ker mi še niso verjeli, sem slekel suknjič uniforme in pokazal jopico, na kateri sta bili odtsnjeni črki VP (vojni ujetnik). Te jopice so nam dali še v Alatinu takoj po nastopu Kerenskega. Poslej me ni nihče več ničesar vprašal. Poslan sem v ambu- lanto, kjer sem dobil kinin, nato pa so me posa- dili na vlak, ki je odpeljal v Lwov. Tu so me strpali v barako, kjer so očistili Heimkererje- boljševizma. Ko so menili, da sem dovolj »očiš- čen«, so me poslali v Ljubljano. Strpali so me v neko barako v Šiški, kjer je prišlo do neredov. Postavili so nas pred sodišče in nas obsodili na smrt z ustrelijo. Na listino o obsodbi, ki so jo nato poslali na komando korpusa v Gradec, so pa dobili odgovor, naj z obsodbo počkajo, kajti so- jeni bomo po zmagi Avstrije. Vendar pa do tega ni prišlo, ker so nas po sedmih tednih izpustili iz zapora.

FRANC MEZEK

Še o otroški PARALIZI

Kot je bilo že marsikje objavljeno, prične v drugem tednu oktobra cepljenje predšolskih otrok proti otroški paralizii, rojenih v letih 1951—1956 ter tistih, ki so rojeni v prvih treh mesecih leta 1957. To je zasluga zdrav- stvene službe, ki ji je priskočila na pomoč naša ljudska oblast.

Otroška paraliza — bolezen o kateri se zadnje čase mnogo piše, bolezen, ki je povzročila dosti strahu in skrbi med starši. Vse to je opravičeno, saj lahko pusti ta bolezen za vse življenje usodne posledice.

Povzročitelj je virus, ki je povzročil epidemije že koncem prejšnjega in v začetku tega stoletja. Bolezen je razširjena po vsem svetu, pri nas je število obolenj naraslo po zadnji svetovni vojni, saj je obolelost lani znašala v Sloveniji 1,6 na 10.000 prebivalcev. V Sloveniji je zbolelo 231 oseb, v kranjskem okraju pa 36.

Obolevajo predvsem otroci v starosti od 1—5 let, vendar bolezen ne prizanaša niti starejšim. Otro- ška paraliza je v Sloveniji že epidemična, kar do- kazujejo številni primeri, predvsem pa obe epi- demiji leta 1953 in 1956. Otroška paraliza gre v Slove- niji strogo navzgor.

Kako izloča bolnik virus? Skozi nos in žrelo ter črevo. Bolezen se širi z kužnimi kapljicami, z iz- trebki in se prenese večinoma z direktnim kontak- tom. Virus najdemo tudi v vsej bolnikovi okolici. Ko pride virus v človeški organizem, se razmnožuje v sluznicah žrela in v steni črevesa, od tod preide v krvni odtok, nato pa v živčevje oziroma v živčne celice, kar ima za posledico nastanek ohlapnih oho- mitev mišic. Na srečo večina okuženih ne oboli za ohromitvami, temveč kaže le razne bolezenske zna- ke, kot so vročina, glavobol, prebavne motnje, kas- neje pa bolečine v sklepih, tlilniku in hrbtu, če bo- lezen napreduje. Smrtnost je različna. Več umre- starejših kot mladih, več moškega spola kot ženske- ga. Popolnoma ozdravljenih je nekaj nad četrtino obolenih.

Zdravljenje boleznii je v različnih fazah in obli- kah različno, vendar je treba poudariti, da do dan- es še nimamo zdravila, ki bi delovalo na potek bolezni. Zaradi tega je toliko važnejša profilaksa preprečevanja bolezni, kar je bilo skoraj do zad- njega časa praktično neizvedljivo. Splošna higi- enizacija pri paralizii ne pomeni dosti. Edina učin- kovita metoda je cepljenje. Cepljenje s Salkovim cepivom, ki je vodna razstopina mrtvih virusov z dodatkom nekaj penicilina in streptomicina, ne pov- zroča nobenih škodljivih posledic, zaščiti pa ceplje- ne pred boleznijo. Ti mrtvi virusi imajo namreč last- nost, da po cepljenju sprožijo tvorbo protisnovi v organizmu, v slučaju infekcije preprečijo vdor vi- rusa v hrbtni mozeg in živčne celice.

Zaradi možnosti nastanka večjih epidemij in na podlagi možnosti zaščite pred temi, je jasno, da je cepljenje predšolskih otrok zelo važno in potrebno. Zato naj bo skrb staršev, da ne pozabijo svoje dolžnosti, pripeljati svoje otroke k cepljenju, kajti zdravstvena služba je svoje že storila.

DR. GOMISČEK DANILO

Košarka

TRIGLAV JE IGRAL
V MARIBORU

V soboto in nedeljo so kranj- ski košarkarji gostovali v Mari- boru, kjer so nastopili proti ekipam Maribora in Branika. Tekma proti Braniku je veljala še za spomladanski del prven- stva, ker je bila prva na prito- žbo Triglava razveljavljena. V soboto so Kranjčani igrali z Mariborom. Tekma je potekala v precejšnji premoči domačih igralcev, ki so zmagali v visoki- km rezultatom. V nedeljo je bil nasprotnik Branik, ki je prav tako zmagal, le da je bila njegova zmaga večkrat ogra- žena.

Rezultati: Maribor : Triglav 96:53 (37:24), Branik : Triglav 71:64 (37:31).

Na tekmi proti Mariboru je bil najboljši Klavora s 13 in na tekmi z Branikom Prah s 23 koš.

Nogomet

PO 4. KOLU V LJUBLJAN- SKO-PRIMORSKI LIGI

Zadnja nedelja v Ljubljansko-primorski ligi je prinesla gorenjskim moštvo štiri točke. Triglav je gostoval v Idriji, Jesenice pa v Novi Gorici. Medtem ko so Kranjčani zma- gali, niso Jesenčani iz Nove Gorice prinesli niti ene točke. Tržičani so na svojem terenu premagali Izolo in njihovi zad- nji nastopi kažejo, da se bor- beno tržiško moštvo vrača v staro formo. Lestvica po 4. kolu:

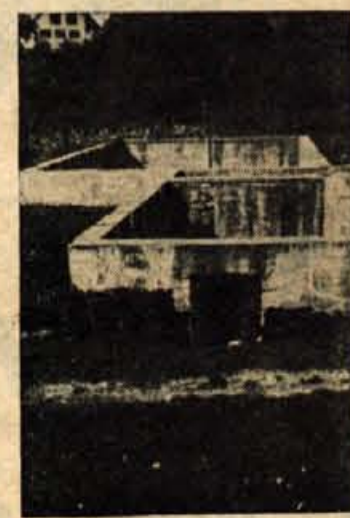
Krim	4	4	0	0	12:5	8
Nova Gorica	4	3	0	1	11:6	6
Triglav	4	3	0	1	11:7	6
Grafičar	4	2	1	1	9:6	5
Tržič	4	2	1	1	7:6	5
Jesenice	4	2	0	2	9:7	4
Rudar	4	2	0	2	10:10	4
Slovan	4	1	0	3	7:13	2
Izola	4	0	0	4	4:11	0
Ilirija	4	0	0	4	5:14	0

Tenis

V nedeljo je bilo zaključeno na košarkarskem igrišču Tri- glaya ob Goiniški cesti mladinsko prvenstvo Kranja v tenisu. Zmagal je Gunčar pred Znidar- jem in Ekarjem.

Zadružni dom v Predosljah pri Kranju slavi letos pomem- ben jubilej. Minilo je namreč 10 let, odkar so začeli z grad- njo, pa se je — kakor kaže naša slika — že v prvi fazi

gradnje nekeje zataknilo. Goli zidovi zevajo kakor obtožujoča usta in kličejo pridne roke, ki bi spravilo postopje pod stre- ho. — Kdaj bo to? Vse kaže, da bo zob časa prehitel graditelje in opravil svoje delo — se prvi — porušil, kar je sgrajenega

gorenjske bodice

△ Rajtam, da so se peki zad- nje čase prav nalašč započili vame. Komaj likvidiram enega črva ali kebra, že zamesijo v kruh novo stvar, ob kateri se spotačnem. Da boste verjeli, da jo temu res tako, vam povem, da sem 18. septembra odkril v kruhu, ki je prišel iz peči Meste- ne pekarno na Goiniški cesti v Kranju, zelo simpatičnega črva. Varno sem ga spravil, kajti nič se ne vé: če sedem let vse prav pride! Če druga ne, mi bo služil vsaj kot dokaz. Nerod- no je pa le, če ga kar na le- pem pogoltnes, dvakrat nerod- no za tistega, ki ga pojé v pe- tek, ko je post.

△ Ondan popoldno sem jo maha! iz Stražišča proti Labo- ram. Prav ko sem jo prisekal do tovarne gumijevih izdelkov »Sava« — obrat Labore, mi je udaril v nos tak smräd, da me je kar zvililo. Lovil sem sapo in odpiral usta, kakor kapel na suhem. Ko sem se umaknil iz za- smrajenege področja, sem pri- šel toliko k sebi, da sem lahko vprašal, od kod ta smräd. Pa so mi povedali ustrežljivi ljud- je, ki bivajo poleg tovarne, da zelo pogosto sežigajo gurno, če- sar so oni navajeni, za »tujca«, ki zaide v tovarniško območje, jo pa sila nerodno. — Pravijo pa, da tisti smräd zelo ugodno vpliva na porodnice in novoro- jence v sosednji porodnišnici. Bojda so porodnice od tega di- ma tako omamljene, da rodijo brez bolečin.

△ Vse sorte gripe pa mrzlice razsajajo po svetu, zato so si pa tudi v Kranju omislili po- sebno sorto mrzlice. Pa še lepo imo so ji nadehli. Imenujejo jo mostiščarska mrzlica. To pa

zato, ker so se kar v eni sapi spravili na tri mostove. No, pa dva so medtem že spravili v promet, tretjega — se pravi ti- stega, ki vodi na Primskovem čez Kokro, bodo pa spacali ne- kako do leta 1960. Ker takim govoricam nisem hotel naseda- ti, sem se sam potrudil na lice mesta. Hodil sem okrog mosta in iskal nekoga, da bi povedal, kako in kaj je s to stvarjo. Našel sem ga. Možakar je ne- kaj brskal po tistem gradbišču. Koj sem si dejal: »Glej Jaka, tale je pa gvišno nekaj izgu- bili!« Ker sem že od rojstva sa- leramensko uslužne sorte, sem mu hotel priskočiti na pomoč. Takole sem ga pobaral:

»Slišito vi, ste kaj izgubili?«
»Hja, kaj naj bi pa izgubil?«
»Je zagodel možakar, me grdo pogledal spod čela in pljunil, da sem kar odskočil.«
»Saj vidite, da gradim most!«
»Pa sam?« sem se začudil.
»O ne,« je debelo zategnil in pogledal krog sebe. »Se precej nas je.«
»Koliko pa?«
»Madona, koliko?« je široko zamahnil z roko, kakor bi imel pred sabo celo armado delav- cev. Jaz sem pa iskal tisto ar- mado delavcev, pa sem ugledal samo dva, pa še tista sta tako čudno mrgolela po mostu, da še danes ne vem, kaj sta počela. Sicer pa moram povedati, da je zaposleno na tistem gradbišču mnogo več delavcev — namreč šest. No ja, do leta 1960 bomo že nekako potrpehli...
△ Mulci s Prebačevoga pri Kranju pa le niso kar tako.

Gadje kakršni so, so se spravi- vi nad prometna znamenja na Prebačevem. Tako fletno so jih obtokli, da sam ne veš, čemu naj tisto služi. To pa počno čisto iz gole konkurence. Za vse na svetu ne puste, da bi bili kokrški mulci v razbijanju prometnih znamenj boljši. Da ne bi enim in drugim delal kri- vice, sem se odpravil najprej na Kokrico, nato pa še v Pre- bačevu, kjer sem si tista zna- menja temeljito ogledal. Veste, komisijko sem pogruntal, da so mulci s Prebačevoga zain- kra! za cel razred hujši uniče- valci prometnih znamenj, ka- kor njihovi sovratniki s Kokeri- ce. Kar bojim se, če so bo ta boj še naprej ponavljal.

△ Za konec bom pometel še vhod v kranjski bar »Biser«. S tem mislim na vežo in dvori- šče pred barom. Jedetana, česa ne najdeš tam! Cunje... konzerve... (prazno seveda) pa- pir... Pa tudi tiste skladišnice drv in zaboji niso v posebni okras baru. Kako bi bilo, če bi nekdo korajžno zavihal rokave in tisto smetišče malo pospra- vil. Nekateri pravijo, da to ni potrebno, kajti obiskovalci bara tega niti ne opazijo. Ko gredo v bar so že malo premaknjeni, ko ga pa zapuščajo, so pa v pretežni meri tako ginjeni, da kar plezajo po tistih drveh in kištah, zraven se jim pa zdi, kot bi hodili po najlepšem as- faltu. No ja, če je njim prav, so tudi jaz ne bom grizel. — Pa še drugič kaj. Do tedaj Vas pozdravlja

VAS BODICAR

MIMI MALENEK KONIC **VIGENCI** ROMAN 75

Aieš je začutil, da ne ve reči nič pametnega več. Dekle mu je pomagalo iz zadrege.

»Ti, zakaj se pa nič ne pokažeš? Včasih si večkrat prišel k nam.«

»Saj res... Ko sva bila otroka, sva se skupaj igrala.«

Nasmehnila se je in prikimala. Bila je majhna, fant se je moral globoko sklanjati k njej. Gledal je njene težke, kostanjeve kite in vđfel, da ni lepa, toda z obraza sta ji sijala zdravje in mladost. Lica so ga spominjala zrele breskve, tako gladka in puhasta so bila in kadar se je nasmehnila, so se ji naredile jamice.

»Ti, ali veš, kako sem nekoč čofnila v vodo? Vozila sva se na kolesu pod našo fužino.«

Spominjal se je. Da, vozila sta se na kolesu. Včasih so se tudi odrastli tako vozili. Lopute so bile gladke in takrat je dekletce zdrsnilo v tolmun. Vso premočeno je potegnil iz grape. Potem sta sedela na soncu za fužino in Marinka je sušila mokro obleko.

»Ali ni bilo takrat lepo?« je dahnil.

Ni ga razumela. Ni vedela, kolikokrat si je Aleš v mestu med tujci klical v spomin dom in otroške igre, da bi pregnal domotožje, ki ga je prvo leto tako mučilo. Pa ga ni pregnal in je bilo, kakor bi roži prilival vode, da ne more usahnuti. Tudi tega ni vedela, da se rad spominja doma, kakršen je bil v njegovih otroških letih, ker pozneje nikoli več ni bil zares srečen. Tésneje je stisnil njeno malo, okroglo roko in rekel:

»Takrat je bilo vse drugače kot zdaj, Marinka.«

Zdaj ga je razumela. Pogledala ga je z živimi, modrimi očmi in menila:

»Zaradi Dominika nisi rad doma, kajne?«

Ni maral priznati. Za vse na svetu bi ne bil tujcu priznal, kako ga Dominik grize.

»Požvižgam na Dominika! Mar mi je« je rekel z narejeno oholostjo.

»Moj oče pravi, da si pametno storil, ker si prišel domov,« je dejala resnobno. Aleš je začutil, da je mnogo zrelejša od njega.

Pritrdil ji je. »Vsi pravijo tako.«

Plesa je bilo konec in fantu je bilo žal, ker jo je moral izpustiti. Segel je po kozarcu vina. Potem ga je stari Špan poklical k sebi.

»Tako, si se tudi ti prišel pokazat?« je rekel. »Doma je boljše kot v šolah, kajne?« Pri tem si je ogledoval fanta, vseh mu je bil.

»Dobro mi je,« je rekel Aleš in skrivaj gledal za Marinko. »Delaš v kovačnici?«

»Delam.«

»Ali te Dominik plačuje?«

Aleš ga je začudeno pogledal. Kaj takega mu še ni prišlo na misel.

»Kaj me bo plačeval! Od najemnika se menda ne bom pustil plačevati! Sicer se pa šele učim. Ko bom polnoleten, bom začel na svoje.«

Staremu fužinarju je za trenutek zatrepetal sočuten nasmeh na obrazu, nasmeh, ki ga je takoj zatajil.

»Aha, na svoje,« je rekel počasi. »Če te bo Dominik pustil blizu, seveda... Ti si še mlad. Koliko let pa imaš? Osemnajst? Kaj, še ne?«

Aleš je stisnil ostro rezane ustnice. Dominik, povsod samo Dominik! Kdor govori z njim, mu omeni Dominika! Kakor bi ga bila vsa Kropa polna! Čutil se je malone osramočenega, toda hotel je pokazati, da se Dominik ne bo igral z njim in je odločno odvrnil:

»Mlad sem še, to je res. Kljub temu pa se Dominiku ne bom pustil izriniti. Midva ne bova jedla iz iste skledel!«

S kravjega bala v Bohinju

Mlada Bohinjca

Planšar s planine baše, ker tam ni več za krave paše

PRÁVLJICA ZA ODRASLE

Zakonski par se je po dvanajstih letih zakona začel pripraviti in se sprl za vsako mrvico. Končno sta stala pred sodnikom za ločitve. Seveda je vsak od bodočih ločencev zahteval vse tri otroke zase. Sodnik je zaslial oba zakonca ter salamonsko odločil takole: »Vidim, da imata otroke oba rada. Povejta mi, kako naj razdelim tri otroke enako med vaju! Vesta kaj, pojdiva zdaj domov in ko bosta dobila še četrtega otroka, pridita spet, takrat bom videl, kaj bi se dalo za vaju »toriti.« Zakonca sta ubogala in ob letu je bil sodnik povabljen na »majhno rodbinsko slavnje« ob rojstvu četrtega potomca srečnih zakoncev.

PREDSEDNIK OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA BOHINJ ALOJZ LOGAR
IZROČA DENARNI NAGRADI MLADIMA PLANŠARICAMA

ZGODOVINSKI IN DRUGI PABERKI Z GORENJSKE

Povrhu požarnih nesreč se je v Kranju pogosto pojavila kuga. V letu kuge 1564 so mnogi meščani zbežali iz mesta, da bi se izognili okuženju. Mestni sodnik je ukazal z deskami zabiti vse hiše, v katerih so ležali bolniki, zapreti vse cerkve in zavezati zvonove, da se ne bi zbirali ljudje in prenašali bolezen. Leta 1624 je razsajala kuga po vaseh okolj Kranja, najhuje na Bregu in v Zgornjem Bitnju, v mestu samem pa je bilo več obolenj naslednje leto. Več kot pol leta so bili prepovedani tedenski sejmi, meščani pa niso smeli v besniške gozdove po drva. Zlasti hudo je kuga razsajala v Kranju leta 1657.

Solo zasledimo v Kranju prvič leta 1423. Kot šolsko poslopje je služila skromna hišica čevljarja Flohela v bližini farne cerkve, ki jo je župnik Koloman podaril mestu. V farni šoli so poleg duhovnikov poučevali tudi svetni učitelji meščansko mladino petje, slovico in druge preproste vede. Duhovniški narščaj iz te šole so pošiljali k posvetitvi v Videm ali Oglej. le izjemoma je podelil generalni vikar nižje redove v kranjski farni cerkvi. Nekateri duhovniki iz Kranja so nadaljevali svoje šolanje na vseučilišču ter dosegli celo stopnjo profesorjev svobodnih ved.

V dobi protestantizma je bila v Kranju 1562 ustanovljena mestna in protestantska šola, ki se je med meščani zelo uveljavila in katero so podpirali tudi deželni stanovi. Kljub tej podpori pa učitelj gmotni položaj ni bil rožnat, ker učenci niso redno plačevali šolnine. Absolventi te šole so lahko nadaljevali šolanje na protestantski višji šoli

v Ljubljani. Ko pa je leta 1598 na številne pritožbe župnika Mrčine nadvojvoda Ferdinand prepovedal v Kranju vsako protestantsko bogoslužje, je prenehala tudi šola. Učitelj Ivan Dachs je pobegnil h karlovškemu stotniku Juriju Gusiču, predikanta Knaflija so pregnali, prepovedano je bilo zbiranje na gradu Brdu, kolovodje pa so bili pozvani v Gradec na odgovor. Protireformacijska komisija škofa Tomaža Hrena je sežgala 1601 protestantske knjige na trgu blizu prangerja in prisilila meščane k vrnitvi v katoliško vero.

V dobi prosvetljenega absolutizma je dobilo mesto trirazredno glavno šolo, v francoski dobi pa gimnazijo, ki je trajala samo eno šolsko leto (1810—1811). Gimnazijo so v Kranju vnovič odprli leta 1861 na pobudo Janeza Globočnika, ki je na njej ustanovil slovensko dijaško knjižnico, za katero je škof Strossmayer podaril 73 knjig. Zanimanje za slovensko književnost sta na gimnaziji uspešno budila profesorja Janko Pažik in Tomo Zupan. V letih 1875 do 1877 je poučeval na gimnaziji znanstveni delavec Karel Glaser, ki je v Narodni čitalnici vodil pevski zbor. Ze v tej dobi je grozila ukinitve nižje gimnazije v Kranju iz narodnostnih razlogov, kranjski nemčurji pa so to dosegli šele pod ministrom Gautschem leta 1890. Po tem letu so se zavedni meščani začeli boriti za ustanovitev popolne gimnazije, ki so jo po zaslugi Frana Suklješa leta 1894 tudi dosegli. V novo gimnazijsko poslopje, sedanjo I. državno gimnazijo, se je zavod ob veliki svečanosti preselil 18. septembra 1897.

TOM IŠČE ZAKLAD

PRIPREDIL: IVAN ABRAM

RIS: MILAN BATISTA

45.

Toda ni minilo dolgo, ko so Beckyne noge odpovedale. Sedla je. Tom je ostal pri njej in govorila sta o domu, prijateljih, o udobnih posteljah in še prav posebno o svetlobi. Skušal je jo potolažiti kar se je dalo. Utrujenost je končno Becky premagala. Zaspala je. Tom je bil vesel tega, kajti obšla ga je nova misel. V bližini je bilo nekaj stranskih rovov. Dejal si je: »Bolje bo, če jih raziščem kot da izgubijam dragoceni čas v brezdelju!«

46.

Iz žepa je potegnil vrvice od zrnaja in je privezal na izrastek skale. Po dvajsetih korakih se je rov končal v prepadu. Tom se je na kolenih splazil navzdol, šel tako daleč okoli vogala, kolikor je mogel seči z roko naprej. Hotel se je splaziti še dlje. Tisti hip pa je komaj deset metrov daleč zagledal izza skale človeško roko, ki je držala svečo. Tom je zmago slavno zatulil. Toda ko se je prikazalo telo, je onemel: bil je ubijalec Joe.

47.

Tom je bil trd od groze in se ni mogel premakniti. Nakičuče je hotelo, da ga Joe ni zasledoval. Tom je stekel nazaj k Becky in ni ji povedal, kaj je videl. Ko ga je vprašala, zakaj je zatulil, je odgovoril: »Kar tako, Becky, ker sem bil vesel!« Trdno se je odločil, da se z Joejem ne želi več srečati. — Toda lakota in utrujenost sta tudi to odločitev spreminila. Becky je rekla, naj kar gre raziskovat še druge rove in Tom je odšel. Poljubil je je in spet odšel v sosednji rov.

48.

Njegova pot je bila brezuspešna. Nato je poskusil še v tretjem in četrtem rovu. Podal se je vanj dokler mu je dopuščala zrnajeva vrvice in že se je hotel vrniti, ko je zagledal daleč v ospredju liso, ki se mu je zdel podobna dnevni svetlobi. Vrnil se je po Becky, zavriskal od veselja in kmalu sta oba pomolila svoji glavi in ramena skozi majhno odprtino ter zagledala široki Mississippi, ki se je valil mimo. Če bi bila takrat noč, bi ne videl svetle lise in prav gotovo se ne bi rešila...